

1655

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

6621 / freidin levi

סיום התוועדות. י"ב סיוון תשמ"ז

**ה'שיעור לחיים' ממשה רבינו: איך כותרים סכסוך עם מטען רגשי קשה?
שיעור בלקוטי שיחות**

**גם נתינת ממתק לילד היא חלק מעבודת החינוך
חנוך לנער**

**לימוד תורה למרות הקושי? בגלל הקושי!
התוועדות עם הרבי**

03

לימוד התורה צריך להיות באופן "שממית עצמו עליה", מתוך יגיעה ומאמץ. דווקא הצער והדחוק – "מבית האסורים", מאפשר לבוא אחר כך ל"מרחב" האמיתי. **התוועדות עם הרבי**

04

איך פותרים סכסוך עם מטען רגשי קשה? כיצד מתקנים פגיעה ופגמים באמת דף חדש ביחסים בינינו? כולנו מבינים שסליחה היא תנאי הכרחי לקיום חיים חברתיים תקינים, אבל גם יכולת שדורשת תעצומות נפש. בפרשה שלנו, משה רבינו מלמד אותנו שיעור חשוב לחיים על פגיעה, סליחה ותיקון. **שיעור בלקוטי שיחות**

12

כיצד לנהוג מול אנשים שמתנגדים בצורה חריפה ובוטה למסורת ולקיום המצוות: האם הדרך היא להתווכח? לנסות לשכנע? או דווקא להציע לאנשים כאלה לנסות לקיים מצווה למרות הכל? **מכתב מבואר**

14

מתי נקראת הנשמה בשם "מעין" ומתי בשם "באר"? מהו ה"עפר" שאותו צריכים לסלק כדי לכתוב את ה"באר"? ואיך ה"שירה" מסייעת לזה? – עבודת התפילה כהקדמה לעבודת הנשמה בעולם. **אור וחיות**

16

מהו "שלא לשמה" חסידי? מדוע אמר הרבי לחסיד ביחידות שיחזיק מעצמו? ומהו 'תמרור האזהרה' שמציבה בפנינו המשנה בפרקי אבות השבועי? **שולחן שבת חסידי**

18

מה העיד הרבי אודות האופן שבו הוא עצמו חונך בימי ילדותו? על מה הקפידה הרבנית חנה בהוראת בעלה רבי לוי יצחק? ומהו הערך החינוכי שקיים בהענקת ממתקים לילדים? **חנוך לנער**

עומדים אנו בערב שבת קודש הסמוך ליום ההילולא ג' תמוז. אין ספק שהלימוד והקריאה בגיליון יחזקו את חבל ה'התקשרות', על ידי העיסוק בתורתו המאירה, בהנהגות הקודש ובהוראותיו והדרכותיו של הרבי.

בתקופה זו עומדים רבים מתלמידי הישיבות בארץ הקודש בפני אתגר וקושי, שכולנו תפילה שיימצא לו פתרון במהרה. ב'התוועדות' שבפתח הגיליון מעורר הרבי עד כמה לימוד התורה היקר ביותר הוא דווקא מתוך קושי, כאשר יש בכך לכאורה גם משום עידוד וחיזוק במצב הנוכחי.

במדור 'שיעור בלקוטי שיחות' נלמד מתוך פסוקי הפרשה מסר משמעותי ונחוץ כל כך עבור כולנו, כיצד להתנהל נכון בעיתות משבר ביחסים, וכיצד לסלוח, לרפא ולפתוח דף חדש.

במדור 'חנוך לנער' נעסוק במסר האקטואלי משם הפרשה לעבודת החינוך; ובמדור 'שולחן שבת חסידי' נפגוש מסר רלוונטי בהחלט, אותו מפיק הרבי מהמשנה בפרק חמישי בפרקי אבות, אותו אנו לומדים בשבת זו.

בתפילה כי נזכה תיכף ומיד לפרה העשירית, אותה יעשה מלך המשיח "מהרה יגלה אמן כן יהי רצון".

למנוי דיגיטלי ל'התקשרות':
chabadisrael.co.il/alonichabad

עת לדעת - 11 • פרקי אבות - 13 • ווארט חסידות - 20 • לוח חב"ד - 22 • שניים מקרא ואחד תרגום - 23 • זמנים ושיעורי השבוע - 32

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
י"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב
עורך ראשי: שלום בלוי עריכה: הרב יוסף יצחק מרגליות
מ"ל: המרכז לעזרי שלוחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד
6084000 • 7474-0793 • ISSN • גיליון 1655
לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com
התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותורגמו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי
מנחם מענדל בהרה"ק רלו"ו מליובאוויטש
זצוקלה"ה נב"מ ז"ע

"מבית האסורים יצא למלך"

לימוד התורה צריך להיות באופן "שממית עצמו עליה", מתוך יגיעה ומאמץ. דווקא הצער והדחוק – "מבית האסורים", מאפשר לבוא אחר כך ל"מרחב" האמיתי

בהעמקה, ולקיים מצוות באופן של מהדרין מן המהדרין; אבל צריך לדעת שהנועם והעריבות נמצאים דווקא ב"מיצר" שממנו באים אל המרחב.

כאשר יש ליהודי הזדמנות ללמוד תורה באופן "שממית עצמו עליה" ולקיים מצווה מתוך מיצר ודחוק, ותמורת זה, רוצים 'לרמות אותו' בכך שיוציאוהו מן המיצר אל המרחב - שיוכל לישון שמונה שעות ביום ולאכול מעדני מלכים, ואחר כך יוכל גם ללמוד תורה - הנה על זה אומרים לו שמעלת לימוד התורה היא מ"עוני" דווקא - "כל המקיים את התורה מעוני" ו"היהירו בבני עניים שמהן תצא תורה". וכאמור, ש"אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה", ולא במי שמחפש לשבת ב'פלטרין' של מלכים, ורק לאחר אכילה ושתייה ומנוחת הגוף בכל פרטיו, ישב גם ללמוד תורה.

וזהו ההוראה שלמדים דווקא מימי הגאולה [י"ב-י"ג תמוז, ימי גאולת הרבי הרי"צ ממאסרו]: צריכים לדעת שהדרך לבוא למעמד ומצב של גאולה, היא - "מבית האסורים יצא למלך", כפי שנאמר בנוגע ליוסף הצדיק; ועל דרך זה בנוגע ל"יוסף" שבדורנו, נשיא הדור, שדווקא לאחר המאסר ניתוסף אצלו בכמה וכמה עניינים.

וכך גם בנוגע לכל אחד ואחד ההולך בעקבותיו והשייך להוראותיו, ו"לכל אשר בשם ישראל יכונה", בעבודתו בלימוד התורה, בקיום המצוות ובעבודת התפילה - שצריך לחפש את הדרך לעשות זאת - לא באופן שיתר קל ונוח, אלא באופן המתאים לרצונו של הקב"ה. שלימוד התורה יהיה באופן "שממית עצמו עליה"; וקיום המצוות יהיה באופן של "כל חלב לה", היינו, ששומן הגוף ינוצל לקיום המצוות; ועבודת התפילה תהיה לא באופן של מן השפה ולחוץ, אלא "עד מיצוי הנפש".

ואז הוא מצליח לצאת אל המרחב האמיתי - הן בנוגע לעצמו, והן בנוגע לכל העולם כולו ש"מכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות", ומביא את הגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

הסדר עתה הוא שמחפשים את הדבר היותר קל. ולדוגמה - בנוגע ללימוד התורה: לשם מה עליו להתייגע בלימוד התורה באופן שייקרא על פי תורה "יגיעה"? מספיק עבורו ללמוד מתוך מנוחה, לאחר אכילה, שתייה, טיול ושינה, ואז יקיים חובתו לקונו במצוות תלמוד תורה!

ועל דרך זה ביחס לאופן הלימוד: כאשר ישנם בפניו שתי ברירות, לימוד באופן של יגיעה או לימוד קל - מחפש הוא הסברה מדוע יוצאים ידי חובת מצוות תלמוד תורה גם בלימוד קל. והראיה, שהרי על פי דין השולחן ערוך אסור לומר אפילו פסוק אחד קודם אמירת ברכות התורה, כך שגם אמירת פסוק נחשבת ללימוד תורה...

ועל זה הוא הלימוד מסיפור רבינו נשיאנו, כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר [הרי"צ], אודות הרגש ליבו בעת הנסיעה מאירופה לארצות-הברית, בהזכירו גם את היציאה מרוסיה שקדמה לזה - שלא היה זה עבורו עניין של הנאה, אלא אדרבה - עניין של ייסורים, מצד הריחוק במקום מאחינו בני ישראל שנשארו במדינתנו לפנים [ברוסיה הקומוניסטית].

בהיותו במדינה ההיא, לא היה יכול לעבוד את השם מתוך מנוחה ושלווה, מנוחת הנפש ומנוחת הגוף - כיוון שהיו בלבולים והעלמות והסתרים. עד שבכל רגע ורגע היו צריכים לחשוש מעניינים של סכנת נפשות ממש.

ואחר כך אירע נס, שיצא מן המיצר אל המרחב, למעמד ומצב שבו יוכל לעבוד את השם מתוך מנוחת הנפש, ללא בלבולים וללא העלמות והסתרים, ואם כן, לכאורה, הייתה צריכה להיות אצלו שמחה גדולה ביותר.

אך על זה סיפר רבינו נשיאנו, שלא רצה להיפרד ולהתנתק מאותם יהודים שעובדים את השם מתוך מסירות נפש - אף על פי שבגלל זה חסר במנוחת הנפש, וממילא גם בשימת לב הראויה להעמקה בלימוד התורה, ואי אפשר לקיים את כל ההידורים בקיום המצוות בגלל אונס.

יהודי צריך אומנם להשתדל ללמוד תורה

החטא והנחשים

בפרשת השבוע אנו קופצים כארבעים שנה קדימה בסיפור מסע בני ישראל במדבר, ומגיעים למסעות האחרונים אותם עורכים בני ישראל בחודשים האחרונים לפני הכניסה לארץ ישראל.

האדומים לא מאפשרים לבני ישראל לעבור דרך ארצם, השוכנת לדרומה של ארץ ישראל. זה מאלץ את בני ישראל לעשות עיקוף ולהיכנס לארץ ממזרח. התקרית הזו מאריכה מאד את הדרך, ויוצרת אווירה של עצבנות ואכזבה בקרב העם.

מכאן מתגלגלת פרשייה עגומה¹:

והקצר נפש העם בדרך.

וידבר העם בא-להים ובמשה: "למה העליחנו ממצרים למות במדבר? כי אין לחם, ואין מים, ונפשנו קצה בלחם הקלקל".

וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים, וינשכו את העם, וימת עם רב מישראל.

ויבא העם אל משה ויאמרו: "חטאנו, כי דברנו כה' וכן. התפלל אל ה', ויסר מעלינו את הנחש".

ויתפלל משה בעד העם, ויאמר ה' אל משה: "עשה לך שרף, ושים אותו על נס. והיה כל הנשך, וראה אותו וחי".

ויעש משה נחש נחשת וישמהו על הנס, והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי.

לדאבון הלב, המצב הרגיש של בני ישראל מביא אותם להתעלם מכל הטוב שהם זכו לקבל, ולדבר בצורה בוטה וחצופה כלפי מעלה. העונש על כך מגיע מיד, בדמות נחשים ארסיים שקטלו המונים.

בני ישראל מתעשתים, מכירים בחטאם ומבקשים סליחה, ומתחננים שהסכנה תוסר מעל ראשם. משה מתפלל עבורם, והקדוש ברוך הוא נותן לו את הפתרון: ליצור נחש מנחושת, ולהציב אותו על עמוד גבוה. כל מי שיוכש על ידי "הנחשים השרפים", אם רק ירים את עינו ויביט בנחש הנחושת - יינצל באורח נס.

חז"ל מגלים לנו גם את הרעיון התוכני שמאחורי "נחש הנחושת". כפי שרש"י מצטט²:

לא היה ממחר נשך הנחש להתרפאות, אלא אם כן מביט בו בכונה.

ואמרו רבותינו: וכי נחש ממית או מחיה? אלא, בזמן שהיו ישראל מסתכלין בלפי מעלה ומשעברין את לבם לאביהם שבשמים - היו מתרפאים; ואם לאו - היו נמוקים.

שיעור בלקוטי שיחור

מחילה למשה

איך פותרים סכסוך עם מטען רגשי קשה? כיצד מתקנים פגיעה וכותחים באמת דף חדש ביחסים בינינו? אין מי מאיתנו שלא היה צריך לסלוח למישהו שכגע בו. כולנו מבינים שסליחה היא תנאי הכרחי לקיום חיים חברתיים תקינים, אבל גם יכולת שדורשת תעצומות נפש. בפרשה שלנו, משה רבינו מלמד אותנו שיעור חשוב לחיים על פגיעה, סליחה ותיקון.

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות, חלק כח, שיחה שנייה לפרשת חוקת

1. במדבר, כא, ד-ט.

2. שם, ח.

שְׁלֹא יְהֵא אַכְזָרִי מִלְּמַחֵל.

הרבי מוסיף ומחדד:

לאחרי כל מה שנאמר בתורה לפני זה ביחס של משה לבני ישראל, איך שמסר נפשו עליהם, ובפרט לאחר תפילתו ובקשתו בפרשת שלח (במרגלים) ופרשת קורח - אין הנהגה זו חידוש בנוגע למשה. ועל כורחך צריך לומר, דזה שהתורה סיפרה זה בפרטי הדבר הוא בכדי ללמד לאחרים.

אנחנו יודעים שבמשה רבינו פיעמה אהבת ישראל ללא גבול. מהרגע שבו משה רבינו מופיע לראשונה בתורה, הוא רק מוסר את עצמו עבור עם ישראל. הוא הקדיש את החיים שלו בשבילים, הוא מסר את נפשו למענם, והוא עשה זאת פעם אחר פעם.

רק בפרשות הקודמות קראנו על שני אירועים שבהם החוצפה, ההמרדה וכפיות הטובה של העם נגד מנהיגם הגדול חצו את כל הקווים האדומים - ובכל זאת, משה רבינו נשאר משה רבינו, האוהב והדואג ששם אותם לפניו. בחטא המרגלים הם רצו לרגום אותו באבנים, ובמרד קורח הם טענו שהוא בדה הכול מעצמו. יש האשמות קשות וחריפות יותר מאלו? ובכל זאת, משה רבינו לא מתייחס בכלל לעניין האישי, ואפילו אחרי הפרשות האיומות האלה הוא ממשיך להתמסר לטובת עם ישראל.

לכן, זה שמשה רבינו לא שמר טינה לאף יהודי - זה ברור כשמש. זה שהוא לא 'לקח ללב' את מה שדיברו עליו והטיחו בו - זה מובן מאליה. גם כאשר הם פגעו בו בצורה קשה כזו, משה רבינו המשיך להגן עליהם ולאהוב אותם. לא זה החידוש בסיפור שלנו.

התורה מספרת לנו על כך פחות כדי לספר על משה, ויותר כדי ללמד אותנו 'שיעור מוסר' חשוב: אם מישהו עשה לנו עוול או פגע בנו, אפילו בצורה קשה מאד - כשהוא בא להתנצל ולבקש סליחה, עלינו למחול לו.

אלא שכפי שמיד נראה, את המסר הזה, שיהודי צריך לסלוח ולא לשמור טינה - אנחנו לומדים

זה לא היה קונץ פטנט, או נוגדן סודי שנטרל את הארס הקטלני. זה היה נס, שדרש מבני ישראל להאמין ולשוב בתשובה. כשאדם שהוכש היה מרים את העיניים לשמיים, זה היה מעורר אותו לחשוב ולשים לב למה שיש 'למעלה', להבין מה גרם לו לחטוף את ההכשה הארסית - ולתקן את דרכיו. זה מה שהביא את הריפוי.

עד כאן הסיפור המוכר, שמתמקד בעיקר בחטא החוצפה כלפי שמיים. אך בין השורות מסתתרת דרמה סוערת לא פחות.

הטא וסליחה

אם נקרא את הפסוקים היטב, נבחין בדרמה המשנית שמתחוללת בסיפור החטא והנחשים. בני ישראל לא חטאו כאן רק כלפי הקדוש ברוך הוא. הם גם פגעו, באופן אישי, במשה רבינו.

כבר בשלב החטא, בני ישראל לא מפנים את התלוונות שלהם רק אל השם. יש להם טענות גם למשה רבינו. "וַיִּדְבֹּר הָעָם בְּאֶלֶּהִים וּבְמֹשֶׁה" הם תולים את רוע גורלם בקדוש ברוך הוא ובמשה רבינו גם יחד.

גם כשהם מקבלים את העונש וניגשים למשה לבקש עזרה, בני ישראל מציינים במפורש: "הָטָאנוּ כִּי יִדְבְּרֵנוּ בְּה' וּבְךָ". הם מודעים לכך שמעבר לחטא כלפי השם, היו כאן חוצפה וזלזול שכוונו בצורה אישית כלפי משה רבינו.

כשקוראים את הסיפור כך, תפילתו של משה "עַד הָעַם" מקבלת משמעות חדשה. למרות שהייתה כאן פגיעה אישית נגדו, משה רבינו לא שמר טינה ולא תבע את עלבונו. הוא סלח מיד לבני ישראל, ולא רק זה - אלא ניגש לעמוד לפני השם ולהתפלל עליהם, כמו שהוא תמיד עשה ברגעי משבר.

שיעור במחילה

אם כן, בעוד הסיפור המרכזי הוא על חטא ועונש, הסיפור המשני הוא על המידות הטובות של משה רבינו, על אדם שנפגע ומחל לפוגעים בו בלב שלם.

רש"י על המקום מצטט את דברי חז"ל במדרש תנחומא, ומלמד אותנו מיד את השיעור³:

וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה - מִכָּאן לְמִי שֶׁמִּבְקָשִׁים מִמֶּנּוּ מַחִילָה,

3. מומלץ לעיין בסעיף 1 בשיחה המקורית, שם הרבי דן בגרסאות השונות בדברי רש"י ומסביר מדוע הגרסה שציטטנו בפנים היא המועדפת.

4. הערה 46 בשיחה המקורית.

הנפש שנגרמה לו. וכמו משה רבינו, אברהם מצידו איננו נוטר טינה ומתפלל בעבור אבימלך, שאכן זוכה לרפואה, הוא ומשפחתו ואנשיו.

קווי הדמיון בין הסיפור הזה לסיפור שלנו - ברורים. בשני הסיפורים, החוטאים היו זקוקים לתפילתו של זה שפגעו בו. בשני הסיפורים, הנפגע מחל מיד על העוול שנגרם לו. גם אברהם וגם משה נשאו תפילה בעד החוטאים, ובשני המקרים תפילתם אכן הועילה.

כאן כדאי לעצור לרגע. עוד לפני שנחזור להשוואה בין לקיחת שרה לבין הדיבור נגד משה רבינו, נעיין בסיפור אבימלך ואברהם ונלמד שיעור נוסף בין אדם לחברו במקרה של פגיעה, חלילה - והפעם, דווקא מצידו של הפוגע.

לדעת להתנצל

מה אנו למדים מסיפור הסליחה של אבימלך? - נקרא את הדברים תחילה בלשונו של הרבי:

טענת אבימלך הייתה: "בתום לבבי [ובניקיון כפי] עשיתי זאת". . . שלא הייתה לו כוונה לעשות עוולה לאברהם. ולכן [לכאורה] אין שייך כאן העניין של בקשת מחילה...

אולם, מן הכתובי "ויקח אבימלך צאן ובקר ועבדים ושפחות וייתן לאברהם". [מובן שכן נדרשה כאן בקשת מחילה מצד אבימלך והתפייסות מצד אברהם]. [ובפשטות יש לומר שנתנית המתנות היתה ביחד עם בקשת מחילה בכדי שתתקבל מחילתו⁸]

והטעם שהיה צורך בבקשת מחילה ובפיס, מובן בפשטות: מאחר שסוף סוף חטא אבימלך, ובחטא חמור ביותר, כלפי אברהם, וכוונת אבימלך אין בה כדי לשנות זאת - ממילא נדרשה בקשת

8. מתוך הערה 27 בשיחה המקורית.

א. וירא כ,ה.
ב. שם, יד.

ג. ולפי מובן דזה שפי' רש"י "כי נביא הוא וידוע שלא נגעת בה לפיכך ויתפלל בעדך" אין הכוונה שאין צריך מחילה ופיס מצד אברהם, אלא דאם הי' נוגע בה ח"ו לא הי' מועיל לאבימלך שום דבר. אבל פשיטא דגם כשלא נגע בה הי' צריך לפיוס דאברהם. וראה לקמן הערה 28 [בשיחה המקורית].

כבר בחומש הקודם. כמעט חמש מאות שנה לפני סיפור הנחשים, כבר עמד אחד מאבות האומה שלנו ומחל בלב שלם לאדם שפגע בו בצורה קשה.

תפילת אברהם

מהו סיפור הסליחה הקודם? - נדפדף אחורה לפרשת וירא, ונקרא⁵:

וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ גֵּר וַיִּקַּח אֶת שָׂרָה. וַיָּבֵא אֶל-לֵהִם אֶל אֲבִימֶלֶךְ בְּחִלּוֹם הַלֵּילָה, וַיֹּאמֶר לוֹ: "הֲנִיךָ מֵת עַל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר לָקַחְתָּ, וְהוּא בָּעֵלָת בָּעֵל".

וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ, וַיֹּאמֶר: "ה', הֲגוֹי גַם צָדִיק תִּהְיֶה? הֲלֹא הוּא אִמִּי לִי אַחֲתִי הוּא, וְהִיא גַם הוּא אִמְרָה אֲחִי הוּא. בְּתָם לִבִּי וּבְנִקָּן כְּפִי עֲשִׂיתִי זֹאת..."

וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ צֹאן וּבָקָר וְעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת וַיִּתֵּן לְאַבְרָהָם, וַיֵּשֶׁב לוֹ אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ...

וַיִּתְּפַל אֲבָרָהָם אֶל-הָאֱלֹהִים, וַיִּרְפָּא אֶל-לֵהִים אֶת אֲבִימֶלֶךְ וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶמְחִיתוּ וַיֵּלְדוּ.

השנה היא שנת ב'מו, לפני שלושת אלפים שבע מאות וארבעים שנה. כשנה לפני לידת יצחק אבינו, מתיישבים אברהם ושרה בעיר גר שבדרום ארץ ישראל. אברהם מצהיר, לא בפעם הראשונה, ששרה היא אחותו ולא אשתו, מחשש שהמקומיים ייהרגו אותו כדי לקחת אותה. בפועל, כפי שאברהם חשש מלכתחילה, שרה נלקחת בכוח אל ארמונו של אבימלך, מלך גר.

גם כאן, כמו בסיפור הנחשים, העונש מגיע מיד. כל אנשי חצרו של אבימלך, ובראשם משפחתו, לוקים במחלה של עצירות⁶ קשה. "עֲצֹר עֲצֹר ה' בְּעַד כָּל רָחֵם לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ, עַל דֶּבַר שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֲבָרָהָם".

גם כאן, אבימלך מבקש מיד מהקדוש ברוך הוא שימחל לו. הוא מצדיק את עצמו ומתרץ את התנהגותו, וטוען שהוא עשה זאת בתום לב. אבימלך מכיר בטעותו, ופונה לאברהם כדי לפייס אותו ולתקן את העוול. הוא מבקש את סליחתו של אברהם, ומרעיף עליו מתנות כפיצוי לעגמת

5. בראשית, כ, ב-ז.

6. ע"פ רש"י.

7. שם, יח.

מחילה מצד אבימלך והתפייסות מצד אברהם.

את הפגיעה שהוא חווה, להזדהות עם הצער והנזק שנגרמו לו. רק מתוך גישה זו תוכל להגיע לפיוס.

ההשוואה הכי טובה שתעזור לנו לתפוס נכון את הסליחה היא כמו פיצוי על נזק. אם שפשפתי רכב או שברתי חלון בטעות, ברור שאני אחראי למעשיי ואני חייב לשלם את מלוא הנזק - גם אם לא הייתה לי שום כוונה רעה. אותו הדבר נכון גם בנזקים לא ממוניים. אם חלילה פגעתי במישהו, גם אם בטעות, חובתי לדאוג לתקן את הפגיעה. למעשה, זוהי הלכה מפורשת בשולחן ערוך: "החובל בחברו אפלו שלא בכוונה, אף על פי שנתן לו הממון שנתחייב לתן לו בעד חבלתו - אין מתכפר לו עד שיבקש ממנו וימחל לו על צער".

תפילת אברהם

כעת נשוב לנושא העיקרי שלנו, ונחזור לסוגיית המחילה מהפרספקטיבה של הנפגע. מתפילתו של אברהם למען אבימלך אנחנו לומדים גם את השיעור על החובה לסלוח ולא להקשיח את הלב ולשמור טינה. ואם כך:

צריך להבין: למה פירש רש"י "מכאן שמי שמבקשים ממנו מחילה [שלא יהא אכזרי מלמחול]"? כאשר ניתן ללמוד זאת כבר מהפסוק "ויתפלל אברהם [אל האלוקים]"?

יתרה מכך: במאורע של אברהם מצינו חידוש גדול יותר באופן וחיוב המחילה, מצד חומרת החטא. שבלקחת שרה אשתו לבית אבימלך יש לכאורה פגיעה וצער גדולים יותר מאשר בכך ש"דיברו במשה"!

כפי שכבר אמרנו, אברהם אבינו הוא המורה הראשון שלנו לכך שאין לשמור טינה נגד מי שפגע בך, אלא עליך להיות סלחן ולמחול לו.

והאמת הא שבמובן מסוים, המסר מסיפורו של אבימלך חזק אפילו יותר, מפני שהפגיעה הייתה קשה יותר. כי מילים רעות בהחלט פוגעות ומכאיבות, אך אין שום ספק שהעוול שנגרם לאברהם בלקחת אשתו ממנו בכוח הינו גדול הרבה יותר.

לכל אחד מאיתנו זה קרה, כנראה, שבלי לשים לב או מתוך חוסר מודעות מלאה פגענו במישהו, ואחר כך הבנו את הצורך לתקן ולבקש סליחה.

אך הטעות הנפוצה במקרים כאלו היא התפיסה שהסליחה היא כלי שנועד עבורנו, כדי לנקות את עצמנו. עשינו משהו לא טוב, פגענו בחבר שלנו, כעת עלינו לבקש סליחה ובכך לשלם את חובנו. אחרי ההתנצלות, אנחנו מצפים להתקדם הלאה ולסגור את העניין מאחורינו.

אבל איך אומרים הילדים? "ככה לא מבקשים סליחה". וזה נכון. כשזו הגישה לבקשת הסליחה, לא פעם אנחנו לא באמת נכיר בטעות ונרצה לתקן. זו הסיבה לכך שבמקרים רבים אנחנו עשויים לחוש שזה לא מוצדק לדרוש מאיתנו לבקש סליחה, ולפעמים אנחנו עושים את זה רק מהשפה ולחוץ. התנצלות כזו, שבה הפוגע רק רוצה לטוהר את עצמו, עשויה לגרום לנפגע רק להיפגע עוד יותר.

כאן מגיע השיעור מסיפור אברהם ואבימלך, ומלמד אותנו איך מבקשים סליחה. אבימלך ראה צורך לפייס את אברהם במתנות, למרות שחטא כלפיו בתום לב וללא כוונה רעה. אבימלך יכול היה להצדיק ולתרץ את עצמו, אבל הוא הבין שזה לא משנה. אם פגעת באדם אחר, אתה צריך לתקן ולפצות אותו.

אם חלילה פגענו במישהו, אנחנו צריכים לדעת להתנצל. וזה אומר להתנתק מהפוזיציה הסובייקטיבית שלי, ולאמץ את נקודת המבט של הנפגע. כל החשבונות האם הייתי מודע או לא, או מה הסיבות שגרמו לי לעשות את המעשה, אינם רלבנטיים. התנאי הבסיסי לבקשת סליחה כנה הוא להפסיק להיות ממוקד בעצמך, גם אם יש לך אלף תירוצים או אפילו כוונות טובות. זה הכול סיפור שאתה מספר לעצמך, שאתה מוכרח לעזוב אותו. אתה צריך לגלות אמפתיה, להרגיש

ד. וכן מפורש בשו"ע אדה"ז חלק חו"מ הל' נזקי גוף ונפש ס"ו: החובל בו אפילו שלא בכוונה כו' אין מתכפר לו עד שיבקש ממנו וימחול לו כו'.

ה. וכן מוכח מזה גופא שה' צורך שאברהם יתפלל בעדו ולא רפאו הקב"ה תיכף כשהחזיר את שרה - ראה בפירושו הראי' מאברהם בהנשמן לעיל הערה 21 [בשיחה המקורית] ובנ"כ טושו"ע חו"מ שם.

ו. ראה מלאכת שלמה למשניות ב"ק פ"ח מ"ז. ובמדרש הגדול לזירא שם, יז: ילמד כל אדם דרך ארץ מאברהם אבינו יש לך קשה יותר מזה שנוטלין אשתו בעל כרחו וכיון שביקש ממנו מחילה מחל כו'.

9. שולחן ערוך אדמו"ר הוקן, חושן משפט, הלכות נזקי גוף ונפש, ו.

לפניו כקודם החטא".

בסגנון אחר: באופן הראשון, מחילת האדם היא על החטא אשר פגע בו; באופן השני, מחילתו היא לאדם שחטא.

ההבדל המעשי בין האופנים הוא:

אם לא בא המוחל אלא להציל את הלה מן העונש על חטאו, הרי הוא משתדל במחילתו רק במידה הנחוצה להצלתו מן העונש שחל עליו על ידי חטא פרטי זה.

ואילו באופן השני, ובפרט כשהמחילה היא בלב שלם, נוגעת למוחל טובתו של הזולת, ועל כן המחילה היא באופן שהוא מתאמץ בדבר ביתר שאת, עד שיפעל שמצבו של הלה ישתנה ויהיה כראוי לגמרי, ואף "כקודם החטא", בטרם עשה עוולה זו כלפי המוחל.

הגישה של התורה לסליחה היא מורכבת. מצד אחד, אין שום דבר חיובי בלהיות אסקופה הנדרסת ולהחליק את הכאב כאילו מעולם לא קרה. הפוגע בוודאי צריך לפצות את הנפגע ולבקש את מחילתו. אבל מצד שני, כשהפוגע כבר מתנצל ומבקש לתקן, הנפגע מצידו צריך לפתוח את הלב ולמחול.

בהרבה מקרים של פגיעה, יקבל הנפגע עצות מידידיו, ואולי אפילו גם מהשכל הישר: אל תשקע בעבר, תתקדם הלאה בחיים שלך. העונש הוא של הפוגע, שצריך לחיות עם עצמו אחרי מה שעשה. אם חלילה תשקע ברגשות של פגיעות או ברצון לנקמה, אתה רק תזיק לעצמך. גישה כזו עשויה להועיל לרווחה הרגשית של האדם, אבל זו איננה סליחה. זה לא פותר את הבעיה, ולא מתקן שום דבר, זו איננה סליחה.

סליחה זו עבודה פנימית של האדם עם עצמו, שגורמת לו להתנקות באמת. לנטרל את הכעס, את העלבון, את הפגיעה - ולפתוח דף חדש. לא לחיות כל החיים עם תחושה של קורבן, של עשו לי ופגעו בי.

ז. ע"ד לשון אדה"ז באגה"ת רפ"ב לענין כפרה לפני ה'. וראה גם רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד ש"הבעל תשובה . . . אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאלו לא חטא מעולם". - ולהעיר מהחידוש "מעולם" (ועד"ז הוא באגה"ת פ"א - צא, רע"א) - לא רק בנוגע להחטא עליו שב. וראה לקו"ב בספר התניא (ח"ב ע' נט ואילך). אגה"ת עם ליקוט פירושים כו' (ע' עח ואילך). לקו"ש ח"ט ע' 394 הערה 20.

אם העוול היה גדול יותר, זה אומר שתעצומות הנפש שנדרשו מאברהם לסלוח לאבימלך היו גדולות יותר מאלו שנדרשו למשה רבינו. לכן גם המסר על היכולת לסלוח בכל מצב, עוצמתי הרבה יותר כשאנו לומדים אותו מסיפור אברהם ואבימלך. במדרש מופיע ביטוי מפורש כזה¹⁰: "ילמד כל אדם דרך ארץ מאברהם אבינו. יש לך קשה יותר מזה שנוטלים אשתו בעל כורחו? וכיוון שביקש ממנו מחילה - מחל".

אם כך, כאשר התורה מספרת לנו על משה רבינו שהתפלל בעד העם - היא רוצה ללמד אותנו משהו עמוק יותר. לא רק על עצם החובה והיכולת למחול, ואפילו למי שפגע בנו בצורה קשה מאד.

מה השיעור בסליחה שמלמד אותנו משה רבינו?

ויש לומר שהחידוש בזה [בתפילתו של משה בעד עם ישראל] הוא לא כל כך בעצם המחילה, כי אם באופן המחילה.

נכון, את ההוראה לנהוג בגדלות נפש ולמחול למי שפגע בנו - אברהם אבינו כבר מלמד אותנו. אבל משה רבינו מלמד אותנו שיעור עמוק הרבה יותר בסליחה והתפייסות. בסיפור תפילתו של משה רבינו בעד עם ישראל אחרי שהם התריסו נגדו, התורה מעניקה לנו תובנת עומק שעוסקת לא בעצם הצורך והיכולת לסלוח - על זה כבר יש לנו תקדים, כפי שאמרנו. מה שמשה רבינו מלמד אותנו כאן הוא איך למחול באמת.

איך למחול

למה הכוונה? נקרא את ההסבר בלשונו של הרבי:

מחילה יכולה להיות בכמה אופנים, ומהם: א) אדם מוחל לזולתו על החטא שחטא כלפיו כדי שהזולת לא י"ענש; ב) המחילה לזולתו אינה רק בגלל רצונו להצילו מן העונש, אלא אכן אין בליבו טינה¹¹. זוהי מחילה בלב שלם, באופן שנתפייס המוחל לגמרי, ומעתה הנמחל "מרוצה וחביב

10. מדרש הגדול על הפסוק.

11. בשיחה עצמה מוסיף הרבי גם רמה שלישית במחילה, לצורך פישוט הדברים הצגנו בפנים רק שתיים מהם (שילבנו בביאור גם את הרמה הגבוהה יותר, וכדאי לעיין במקור).

כאן הרבי מראה לנו שגם במחילה יש שתי צורות שונות לחלוטין.

המחילה הבסיסית היא לסלוח על החטא, על העוול עצמו. כך אנחנו סוגרים כל יום לפני השינה, בקריאת שמע שעל המיטה: "הריני מוחל לכל מי שהכעיס והקניט אותי... ולא ייענש שום אדם בסיבתי". זה לא טוב בשבילי שמישהו ייענש בגלל הכעס שלי, גם אם הוא פגע בי ועשה לי רע. אני לא רוצה דבר כזה על המצפון שלי. לכן אני מוחל לו, ומבקש מהשם לוותר לו ולא להעניש אותו. זה תורם לי לאוורר את הרגשות ולהתנקות.

זו בהחלט מחילה, אבל לא לגמרי. אי אפשר לומר שלא נותרה מוגלה, שלא נשאר משקעים וצללות. יכול להיות שנחייך יפה ונאמר "בוקר טוב" אחד לשני, אבל משהו עדיין יישאר בינינו. היחסים כבר לא יהיו אותו דבר כמו לפני הפגיעה. זה 'שלום קר' או 'מפגש קיפודים', מצב שבו כל אחד נוהג בזהירות ולמעשה הלבבות נפרדים. כך שאולי מחלת על העוול ועל הפגיעה, אבל את האדם שעשה לך אותו אתה כבר לא רוצה לראות יותר. החברות, הקרבה, האהבה - כבר לא יחזרו.

אך ישנה סליחה ברמה גבוהה הרבה יותר, והיא - לסלוח **לאדם**. לשכוח שהיה משהו, לקבל אותו בחזרה בלב שלם.

הדרך לכך עוברת בהכרח בהתמקדות בתיקון הבעיה מהיסוד **אצל הפוגע**. חלק מהמחילה השלמה והגמורה זה לעזור למי שכשל ופגע לתקן את מעשיו, כדי שהעניין באמת יהיה מאחורינו ונוכל לחזור לאהוב ולהתקרב. כשאני מפסיק לשאול "איך אני מסוגל למחול על פגיעה כזו?", ומתחיל לחשוב באמת ובתמים על טובתו של הפוגע, זו הדרך היחידה להשיג מחילה אמיתית שסוגרת את הסיפור.

יהיה לנו קל יותר לקבל את זה אם נחשוב על קשר בין הורה לילד. כשילד פוגע באבא, האישיו כאן הוא לא הפגיעה האישית בכך, אלא המצב של הילד. כשהוא מגיע לבקש סליחה, האבא לא רק מוותר לו על העונש, אלא מחפש לשנות את המצב, ללמד את הילד איך מתנהגים ולדאוג לכך שהוא לא יעשה את זה בפעם הבאה. המטרה היא לא רק לנקות את עצמי, אלא לתקן את הבעיה אצל הפוגע.

אתה הנפגע בוודאי לא אשם. האשמה היא כולה של הפוגע. לכן נדרשת ממנו התנצלות, חרטה והכרה בעוול. הוא חייב להפסיק להצדיק

את עצמו, ולחשוב על מה שהוא חולל לך. אבל אם הוא אכן ניגש לכך ברצינות, גם אתה יכול לעשות עבודה פנימית עצמית, להתרומם קצת מעל הפצע האישי שלך ולמחול "בלב שלם".

שלא נטעה ולא נרמה את עצמנו. למחול ברמה כזו, כשאכפת לי מהפוגע מתוך רצון לעזור לו לתקן את הקלקולים שהוא יצר - זו 'דרגה', ואפילו גבוהה מאד. אבל אפשר להגיע אליה. אם תצליח לראות במה שקרה ביניכם לא רק את העוול והעלבון שלך אלא גם שליחות מאת השם לעזור לתיקון המידות של זה שפגע בכך, זה עצמו ירפא אותך.

כשזו תהיה הגישה שלך, אתה לא תאמר "סלחתי כדברך". אתה תשב איתו יחד, תתאר לו את התחושות הקשות שלך כדי לשקף לו שהוא חייב לתקן. זה ידרוש ממך להשקיע כוחות נפש גדולים, בידיעה שייתכן שהוא רואה את הדברים אחרת ועליך יהיה לספוג את ההתכחשות שלו. אבל בסופו של דבר, אחרי עבודה משותפת, החיטוט הזה בפצעים יעזור לו להכיר בחטא ולתקן אותו. ואז, לא רק שתחזירו את המצב לקדמותו, הקשר שלכם יהיה עמוק הרבה יותר מאשר היה לפני.

בין משה לאברהם

המחילה הזו, "בלב שלם" ומתוך אכפתיות והשקעה בתיקון של הפוגע - היא בדיוק השיעור שמלמד אותנו משה רבינו:

וזהו ההבדל בין [.] מחילתו של אברהם לבין המחילה שבפרשתנו:

תפילתו ובקשתו של אברהם הייתה בנוגע לרפואתו של אבימלך כו', שיוסר מאבימלך ומבני ביתו העונש שנגזר עליהם.

ואילו בפרשתנו לא נאמר "ויתפלל משה אל השם" סתם, אלא בתוספת הדגשה: "ויתפלל משה בעד העם". היינו, שמצב העם היה נוגע למשה, ומגמתו בתפילתו לא הייתה שיתבטל העונש של הנחשים

ח. ד"ב בעד העם" מיותר, שהרי זה בא בהמשך לבקשת העם "התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש" (וכמו שלא נאמר ד"ויתפלל אברהם . . בעד אבימלך"), אבל אין הכוונה להכרחו של רש"י הוא רק מהתיבות "בעד העם" (כי אז הול"ל "וגו") כ"א מכל הפרשה - ראה לקמן הערה 44 [בשיחה המקורית].

בלבד, אלא שיתוקן מצבו של העם.

כאשר אבימלך ניגש לאברהם לבקש מחילה, הוא לא ביקש להשתפר או להיות חבר של אברהם. הוא רצה דבר אחד, לסיים את הסיפור ולשים אותו מאחוריו. אבימלך ביקש לתקן את העוול שעשה, כדי להינצל מהעונש שפגע בו. משום כך, אברהם אכן מחל לו ואף התפלל עליו, אבל המיקוד היה בחטא ובעונש.

כך יכול היה גם משה רבינו לנהוג. הוא יכול היה להתפלל בעבור בני ישראל, בכדי להציל אותם מהנחשים. העניין היה נגמור, והכול היה בא על מקומו בשלום. אבל משה רבינו התעלה ומחל בלב שלם, ולפיכך התפילה שלו הייתה "לסייע להם". כלומר: כל כוונתו הייתה לסייע להם. הוא רצה שהם אכן יתקנו את עצמם, ישפרו את דרכם וישובו בתשובה. לא למענו, למענם.

התובנה המדהימה הזו מסבירה לנו לא רק את תפילתו של משה, אלא גם את כל סיומה של הפרשה, עם נחש הנחושות שעזר בריפוי הנשוכים:

וזהו שממשיך הכתוב ואומר, שעל תפילה זו בא מענהו של הקדוש ברוך הוא: "עשה לך שרף": "לך" פירושו "משלך". בכך רמזו הקדוש ברוך הוא למשה כי עליו לעשות זאת באופן שיהיה ניכר שהדבר נוגע לו, ובכך יראה כי הוא עומד כאן מהצד שלהם.

וזו הייתה מטרת עשיית נחש הנחושות. לא רק לפעול את רפואתם של בני ישראל, אלא לעוררם שיהיו "ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את ליבם לאביהם שבשמיים". שתהיה תשובתם לא רק בנוגע לחטא הדיבור והשייך אל זה, אלא תהיה זו תשובה של שעבוד הלב לשמיים.

משה יכול היה למחול ולסגור את העניין, כמו תובע שמסכים לפשרה שמציע בית המשפט. אבל משה לא חפץ במחילה כזו. הוא הבין שיש לו שליחות לתקן את הבעיה אצל העם. הקדוש ברוך הוא מקבל, ומדריך את משה רבינו מה לעשות כדי להתחיל את התיקון.

הקדוש ברוך הוא מגלה לו שהפתרון הוא שבני ישראל יחזרו לשאת עיניים לשמיים, ש"ישעבד את ליבם לאביהם שבשמיים" - כאשר הסמל המוחשי לכך יהיה נחש הנחושות התלוי על נס. ואתה משה, אומר לו השם, תהיה מעורב עמוק בתהליך התיקון והריפוי של עם ישראל.

הביטוי המרגש ביותר לכך הוא זה שמשה רבינו השקיע מכיסו האישי כדי ליצור את נחש הנחושות. למרות שמדובר כאן על עניין שלהם, הוא זה שיוצר את 'הנחש המרפא'. כי הוא מתייבב כאן בצד שלהם, כי הוא רוצה להיות איתם ולסייע להם לתקן את הבעיה שלהם. העניין כאן הוא לא הפגיעה האישית בו, אלא מה יהיה עם בני ישראל. הוא עושה זאת כי הוא רואה בזה משימה שלו, להחזיר לעם ישראל את יראת השמיים ואת שעבוד הלב לקדוש ברוך הוא - שזה מה שיביא אחר כך גם את הרפואה.

מחילה מאהבה

לא לחינם התורה מספרת לנו את סיפור תפילת משה ונחש הנחושות. התורה רוצה ללמד אותנו שיעור בבין אדם לחברו:

וזהו דיוק לשון רש"י "מכאן למי שמבקשים ממנו מחילה שלא יהא אכזרי מלמחול":

...כאשר המחילה היא רק לשם הסרת העונש, אין זו מחילה אמיתית אלא מחילה "אכזרית", שהרי למוחל יש בליבו כלפי הנמחל טינה, קפידה וכיוצא בזה.

ודווקא כאשר הוא מוחל לו בלב שלם², הרי זו מחילה טהורה מכל "אכזריות"³.

ט. ע"ד הש"ס - ראה ע"ז מד, א. ובארוכה - יומא ג, סע"א ואילך.
י. ל' רש"י כא, ח: אמרו רבותינו. ובא בהמשך לבאר ולהסביר דבריו לפנ"ז "שלא הי' ממהר נשון הנחש להתרפאות אלא א"כ מביט בו בכוונה", שפירושו לא הבטה אל "נחש הנחושות" מצ"ע בכוונה, אלא הסתכלות כשהוא על נס, כלפי מעלה כו' - ראה בהנסמן בהערה 40 [בשיחה המקורית].
יא. ראה הערה 33 [בשיחה המקורית] בנוגע לדיוק "מעולם" - ואולי (גם) זה המקור לחידוש זה.
יב. "שלא יהא אכזרי מלמחול" משמעו (גם) שלא ימנע עצמו מלמחול עוד הפעם ועוד הפעם.
יג. ולכן כתב רש"י בלשון "שלא יהא אכזרי מלמחול", ולא בלשון "שימחול מחילה גמורה", וכיו"ב - להורות הכרח הדבר עד כדי כך שבלעדו ה"ה אכזרי.
ומה שכתב רש"י שזהו לימוד והוראה לכל ("מכאן למי שמבקשים ממנו מחילה שלא יהא אכזרי מלמחול") ולא כפשט הכתוב (סיפור שמשה לא הי' ממהר נשון הנחש להתרפאות אלא א"כ מביט בו בכוונה), כי לאחר כל מה שנאמר בתורה לפנ"ז ביחס של משה לבנ"י, איך שמסר נפשו עליהם, ובפרט לאחר תפילתו ובקשתו בפ' שלח (במרגלים) ופ' קרח, אין הנהגה זו חידוש בנוגע למשה. ועכצ"ל, דזה שהתורה סיפרה זה בפרטי הדבר הוא - בכדי ללמד, לאחרים - מכאן למי שמבקשים ממנו מחילה שלא יהא אכזרי מלמחול.

וכעס מודחקים. זו מחילה אכזרית, כי הרעל עדיין מפעפע בכך, גם אם שלא באשמתך. זה אכזרי כלפיך ואכזרי גם כלפי הפוגע, כי שום דבר לא באמת נסגר והעוול ישוב וירדוף את שניכם.

נבהיר נקודה חשובה. אנחנו לא מדברים כאן בשום אופן על מתן לגיטימציה לעוול, או ניקוי של הפוגע מאשמתו. התיקון בוודאי מתחיל מכך שהפוגע עושה עבודה עם עצמו, מכיר בעוצמת הפגיעה, לוקח אחריות מלאה ומבקש סליחה. אבל גם אתה מצייד צריך למחול "בלב שלם" ונקי, וזאת דווקא בכך שתסייע לו להכיר בטעות שלו ולתקן. רק כך המחילה תהיה טהורה, ולא יישאר שום דבר מהכעס, העלבון והפגיעה.

מה שמשה רבינו מלמד אותנו זה לא למחול, אלא "לא להיות אכזרי" כשמוחלים. וזה משהו אחר לגמרי.

כשאנחנו מקבלים את העצה "תמשיך הלאה בחיים, השם ישלם לך, אתה אל תאמלל אותו"; ואפילו כשאנו מבקשים מהשם שלא יעניש את מי שפגע בנו, כדי להיות אנשים טובים שישנים טוב עם המצפון - זו בעצם מחילה 'אכזרית'.

זו אולי מילה קשה, אבל זו האמת לאמיתה. המוחל אכן פותח דף חדש בחיים. הוא לא רוצה מלחמות, אין לו עניין לנקום באנשים, ולכן הוא שם את הסיפור מאחוריו. אבל הלב שלו, גם אם לפעמים הוא לא מודע לזה, עדיין מלא בטינה

מבוסס על הספר 'עת לדעת', בהוצאת צעירי אגודת חב"ד מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה מוקדש לעילוי נשמתו

אירועים בדברי ימי חסידות חב"ד על-פי לוח השנה

עת
לדעת

תרנ"ח

פרצה שרפה בליובאוויטש, ושישים ושלושה בתים עלו באש, בהם בתים של משפחת בית רבי.

ט תמוז

תש"נ

לקראת י"ב-י"ג תמוז, הרבי הורה להוציא לאור את הקונטרס "חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז, תרפ"ח", עם הוספות חדשות שחלקן התפרסמו בו לראשונה. אחרי תפילת ערבית חילק הרבי את הקונטרס לציבור בתוספת דולר לצדקה. במהלך החלוקה חילק הרבי כשלושת אלפים וחמש מאות עותקים של הקונטרס.

ד תמוז

תקע"ט

נפטרה הרבנית אסתר מרים, בתו של אדמו"ר האמצעי. נפטרה בחיי אביה, ונטמנה בליובאוויטש.

ח תמוז

תרנ"א

קישורי התנאים של הרבנית חיה מושקא, בתו של אדמו"ר מהר"ש, עם הרב החסיד ר' משה הורנשטיין.

הרבנית חיה מושקא התייתמה מאביה בהיותה בת אחת עשרה, ואחיה אדמו"ר הרש"ב והרב הקדוש רבי זלמן אהרן הם שדאגו לשידוך עבורה.

איך נכון להגיב למחרפים?

במכתב הקצר שלפנינו, הרבי מנחה אדם כיצד לנהוג מול אנשים שמתנגדים בצורה חריפה ובוטה למסורת ולקיום המצוות. האם הדרך היא להתווכח? לנסות לשכנע? או דווקא להציע לאנשים כאלה לנסות לקיים מצווה למרות שאינם מאמינים, לטענתם?

[מצפונ] של זה האומר בפיו שאינו מאמין, שבכל זאת יניח תפילין, יאכל כשר וכו'.

הטענה הצפויה על כך היא שאדם שאינו מאמין ובכל זאת מקיים מצוות לוקה בצביעות, אך יש לדעת שהמקור לטענה הזו הוא דווקא היצר הרע, שמחפש דרכים למנוע מהאדם לקיים מצוות ומשתמש בטיעונים מוסריים ומצפוניים. ועל טענת היצר הרע שהנהיגה כזו לקיים מצוות בלי להאמין צביעות היא, המענה בשבילם היא [הוא] שלטעון הזה אין שום תוקף, כי לא מרוויחים דבר מ'ההצגה' הזו, מפני שאם יעשו כך אין הם מרמים את סביבתם לאיזה פניה [בשביל להשיג תועלת] גשמית, כיוון שלצערנו קיום המצוות לא תמיד מביא לכבוד נוסף מהסביבה...

והאמת היא שאין בזה באמת משום צביעות כלל, אלא שכאשר הוא מקיים מצווה זה נעשה בכנות מוחלטת, גם אם הוא עצמו לא מודע לכך. כיוון שבעצם, איש הישראלי [יהודי] רוצה לקיים כל המצוות, ורק שיצרו אנסו [היצר הרע שלו] גובר על רצונו הפנימי. ולכן, כשמקיים בפועל מצווה הרי הוא עושה ענין שאינו נגד רצונו וכרוך בצביעות, אלא משהו שמשתוקק אליו בכל נקודת נפשו - פנימיות הלב.

(אגרות קודש, כרך טו, אגרת ה'תשעג)

במה ששאל: איך להתנהג עם כאלו המחרפים וכו' [מתנגדים בצורה חריפה ובמילים קשות ובוטות נגד] ענייני יהדות?

תשובתי היא שמהנכון [הדרך הנכונה היא] שלא להיכנס עם אנשים אלה בשקלא וטריא [משא ומתן, דיון] ופלפול [ויכוח]... זאת מפני שרוב האנשים הנוהגים כנ"ל [שמתנהגים בצורה הזו] הוא מפני המידות שבלב [אמוציות ורגשות] ולא מפני השכל שבמוח [טענות ענייניות ונימוקים רציונליים], ולכן אין טעם לנסות ולשכנע אותם אחרת. וכרובא דרובא [ברוב מוחלט של המקרים] הרי זה תוצאה מאכזבה ואי שביעת רצון מסדר חייהם.

ולכן, לאחר שיסיימו דבריהם, יש לומר להם בניהוות [בנחת ובצורה רגועה] שאפילו על ספק וספק ספיקא [גם אם בעיניהם האמונה והמחויבות לקיום מצוות אינן אמיתות ודאיות אלא אפשרות ברמת 'אולי'], גם כן כדאי שיתנהגו באורח חיים המסורתי, ולו בגלל שייתכן שזו האמת. ולכן יש להוסיף את זה שגם אם הם לא מאמינים בה' ובתורה, לא אמורה להיות להם התנגדות ערכית או מוסרית לקיים אורח חיים מסורתי - שהרי פשיטא [מובן מאליו] שאין זה נגד מצפונם

הביאור מופיע בגופן כזה. מילים שעוזרות לשטף הקריאה הכנסנו ללא סוגריים, מילים שמבארות מושגים או מילים - מופיעות בתוך סוגריים.

לבית חב"ד, בית הכנסת,
לעסק או לחוסד החינוכי
התוכן מתעדכן כל העת, בקטעים רלוונטיים
תוכן מרתק ומותאם לקהל היעד

הבצע מיוחד
לאיז' החדש:
35% הנחה
לשנה
הראשונה

JEM ישראל < did.li/JEM-tv < 03-3883554

לחיות עם הרבי
- סביב השעון
וידאו מהרבי ברצף
בכל שעות היממה

יהודי הוא עבד ה' בלבד

עֲשֶׂה נְסִים נַעֲשׂוּ לְאַבְוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, וְעֲשֶׂה עַל הַיָּם. עֲשֶׂה מִכּוֹת הַיָּם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְוִיִּים בְּמִצְרַיִם, וְעֲשֶׂה עַל הַיָּם. עֲשֶׂה נְסִיּוֹנוֹת נְסִיּוֹת אֲבוֹתֵינוּ אֶת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִדְבָּר, שְׁנֵאמַר: וַיִּנָּסוּ אֹתוֹ זֶה עֲשֶׂה פְעָמִים, וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי (משנה ד)

יש במשנה זו הוראה לעבודת ה'.

גם בהיותם בגלות מצרים, נעשו לאבותינו ניסים. משמעות הדברים היא שהם לא היו כפופים לחוקי הטבע, וידעו שהם עבדים לקדוש ברוך הוא בלבד. כך צריכה להיות גם התנהגותו של כל יהודי: הגם שאנו נמצאים בגלות, על כל אחד לדעת שהוא עבדו של הקדוש ברוך הוא בלבד ואינו נכנע וכפוף לדבר אחר מלבדו.

ומה הקשר בין שלושת חלקי המשנה - הניסים שנעשו לאבותינו במצרים, המכות שהביא הקדוש ברוך הוא על מצרים, והניסיונות שניסו אבותינו את הקדוש ברוך הוא?

מוסבר בחסידות, שיציאת מצרים היא לא רק אירוע היסטורי שקרה בעבר, אלא תהליך רוחני שכל יהודי צריך לעבור בעצמו שבו הוא משתחרר מהמגבלות בעבודת ה'. ומוסבר שגם אחרי יציאת מצרים בגשמיית - שבזה נכללים הניסים והמכות - לא הושלמה עדיין היציאה הרוחנית ממצרים, ורק לאחר המסעות במדבר הושלמה ההשתחררות, ובני ישראל היו ראויים להיכנס לארץ ישראל, שהיא "ארץ טובה ורחבה".

זה מסביר את הקשר בין הניסים והמכות שבמצרים ועל הים לבין הניסיונות שניסו אבותינו את הקדוש ברוך הוא במדבר - כי כל אלה יחד מתארים את התהליך המתמשך של יציאת מצרים.

(התוועדות שבת קודש פרשת ראה תשל"ו)

למה כמו נמר?

יְהוּדָה בֶּן יִמְיָא אָמַר: הוּא עַז כְּנֶמֶר, וְקָל כְּנֶשֶׁר, רִץ כְּצִי, וְגִבּוֹר כְּאַרִי, לַעֲשׂוֹת רָצוֹן אֶבֶר שְׁבִשְׁמִים. הוּא הָיָה אֹמֵר: עַז פָּנִים לְגִיהֶנֶם, וְכֹרֶשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן. וְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, ה' אֱ-לֹהֵינוּ וְאֱ-לֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ (משנה ב)

מדוע מביאה המשנה דוגמה מבעלי חיים, ולא מסתפקת בעצם התכונה? לדוגמה, המשנה אומרת "הווי עז כנמר" - אך מדוע לא לומר פשוט "הווי עז", ומה מוסיף הדימוי לעזותו של הנמר?

מעבר לכך, על ההשוואה לנמר נשאלת שאלה על תוכן הדברים עצמם. הרי הנמר הוא בעל תכונה של עזות בכל הליכותיו, ואילו העזות שנדרשת מיהודי היא רק בתחום של עבודת ה', "שלא להתבייש מפני בני אדם המלעיגים", אך בכל תחום אחר בחיים יהודי נדרש דווקא להיזהר מעזות פנים, כפי שמזהיר אדמו"ר הזקן וכותב: "שלא יקנה קניין בנפשו להיות עז פנים". אם כך, מדוע אומרת המשנה "הווי עז כנמר"?

ההסבר בזה הוא על פי תורת הבעל שם טוב הידועה, שיהודי צריך להפיק הוראה בעבודת ה' מכל דבר שעניו רואות, כי התכלית של כל דבר שישנו בעולם היא שיהודי ילמד ממנו דרך בעבודת הבורא.

משום כך אומרת המשנה "הווי עז כנמר", ולא מסתפקת רק באמירה הכללית "הווי עז". כי זאת היא רוצה לומר לנו, שאפילו מנמר צריכים ללמוד הוראה בעבודת ה'. המשנה בעצם אומרת ליהודי: כשאתה רואה נמר, שהוא חיה מזיקה וטורפת, אל תלמד ממנו את התכונות השליליות האלה, אלא עליך ללמוד מהתכונה שתסייע לך בעבודת ה'.

(לקוטי שיחות, כרך כא, עמוד 283)

השירה והחכירה // מאמר "אז ישיר ישראל" – ספר המאמרים תשמ"ג

מתי נקראת הנשמה בשם "מעין" ומתי בשם "באר"? מהו ה"עפר" שאותו צריכים לסלק כדי לכרות את ה"באר"? ואיך ה"שירה" מסייעת לזה? – עבודת התפילה כהקדמה לעבודת הנשמה בעולם

— א —

השירה הנצחית והעלייה העתידית

"אז ישיר ישראל את השירה הזאת, עלי באר ענו לה וגו'".

הנה התורה היא נצחית, כולל גם ה"שירה הזאת". ומזה מוכן שבכתובים אלו ישנה הוראה נצחית. וההוראה שבזה היא לכל אחד ואחד מישראל, שהרי נאמר "אז ישיר ישראל", שקאי על כל אחד ואחד מישראל.

והנה במה שכתוב "אז ישיר גו' עלי באר ענו לה", צריך להבין, מה שכתוב "עלי באר" לשון עתיד: שהרי עלית הבאר כבר היתה לפני זה, שבהמשך לזה אמרו השירה, ולמה נאמר "עלי באר" לשון עתיד?

— ב —

"מעין גנים" – הנשמה כפי שהיא למעלה

והנה "באר" קאי על כנסת ישראל, כמו שנאמר: "מעין גנים באר מים חיים, ונזלים מן לבנון". ומבאר על זה בדרושי רבותינו נשיאנו, דפסוק זה קאי על מעלת מדרגת הנשמה ותכלית ירידתה למטה.

"מעין גנים" – קאי על בחינת מדרגת הנשמה כמו שהיא למעלה טרם ירידתה למטה; ו"באר מים חיים" קאי על הנשמה כמו שהיא יורדת ומתלבשת בגוף למטה בעולם הזה.

שהוא החלוק בין "מעין" ל"באר", ד"מעין" הוא בריאה בידי שמים, שלכן קאי על הנשמה כמו שהיא למעלה. ו"באר" היא עשויה בידי אדם, שלכן קאי על עבודת הנשמה למטה.

ובאר העין הוא: דהנה על הנשמות שלמעלה נאמר: "חי הול' אלקי ישראל אשר עמדת לפני". דמקום עמידת הנשמה למעלה הוא בבחינת "טהורה היא", כמאמר "נשמה שננתת בי טהורה היא". ולכן הנשמות שלמעלה נקראות בשם "מעין", שהוא בדרגת המעין העשוי בידי שמים – שהוא מטהר בכל שהוא, וגם אין נפקא-מנה באפן הטהרה, שמטהר גם ב'זוחליו', ומטהר גם טמאות חמורות.

ו"גנים", לשון רבים, קאי על גן עדן העליון וגן עדן התחתון. והוא "מעין גנים גו'" – ד"מעין" קאי על בחינת הנשמה כמו שהיא מצד עצמה. וכאשר הנשמה עוברת את הבחינות דגן עדן, ולוקחת אתן עמה [אזי היא נקראת בשם "מעין גנים"].

"באר" הנשמה שבוקעת את כיסוי האבנים והעפר

ואחר כך כשיורדת הנשמה למטה, מאגרא רמה לבירא עמיקתא, אזי היא בבחינת "באר מים חיים".

שכמו הבאר הוא – כשמים בוקעים את עפר הארץ, כמו כן הנשמות בוקעים את עפר הארץ' הוא הגוף כו', ומתעלים מלמטה למעלה.

והינו, ד"ארעא חלחולי מחלחלא כו"³ – שיורדים המים דרך גידי הארץ; ואחר כך על ידי החפירה, שמסירים את הכסוי של ארץ ואבנים ועפר, נעשה על ידי זה באר, שחוזרים ונובעים מתחת לארץ מלמטה למעלה.

וכמו כן הוא גם עבודת הנשמה למטה – להסיר את העלים והסתר שבבחינת ארץ ואבנים ועפר. ועל ידי זה מתעלה הנשמה להיות בבחינת "באר מים חיים".

3. מלכים א יז, א.
4. נוסח "אלוקי נשמה".
5. חגיגה כב, א.

1. פרשתנו כא, יז.
2. שיר השירים ד, טו.

מעבר המים דרך "גידי הארץ" הוכח אותם למתוקים

והנה ידוע דירידת הנשמה למטה היא צרף עליה - שמתעלית למקום געלה יותר ממקום שמשם ירדה.

ומזה מובן דבחינת "באר מים חיים" הוא למעלה גם מבחינת "מעין גנים".

והענין הוא, דהנה ה"באר" נקרא "מים חיים". וזהו החלוק בין "באר" ל"בור", ד"בור" הוא רק מקנה מים, מים מכנסים; מה שאין כן "באר", הוא שהמים נובעים מן המעין. שלכן נקרא "מים חיים", כי על ידי שעוברים דרך גידי הארץ נעשים "מים חיים".

ומים אלו הם למעלה גם ממי הים. דמי הים הם מים מלוחים, מה שאין כן מי הבאר, הנה על ידי שעוברים דרך גידי הארץ נעשים מים מתוקים, מים חיים. ועל דרך זה הוא גם בנוגע לדיני טהרה, דישנם דברים שמי הים אינם מטהרים, מה שאין כן "מים חיים" מטהרים כל הטמאות, וגם אבי אבות הטמאה.

ועל דרך זה יובן גם בירידת הנשמה למטה, דעל ידי עבודת הנשמה למטה להסיר את ההעלמות והסתרים שבעולם הזה, מתעלית הנשמה להיות בבחינת "מים חיים", שהם מים מתוקים שלמעלה גם ממי הים. ואזי היא מתעלית למעלה גם ממקומו שהיתה למעלה שאז נקראת "מעין גנים".

"לבנון" - שלמות העתיד; ה"שרים" מאפשרים את הכרייה

אמנם, עבודה הנ"ל להסיר את ההעלם והסתור בעולם הזה, שעל ידי זה נעשית בבחינת "מים חיים" אינו מספיק עדין, והתכלית הוא שהנשמה תגיע לבחינת "ונוזלים מן לבנון".

דהנה מבאר בתנ"א, ובארכה ב[מאמר] דבור המתחיל "אל תצר את מואב" לאדמו"ר האמצעי, דעכשו צריך להיות עבודת המדות.

כי "את זה לעמת זה עשה האלקים" כתיב. ולכן כשם שב"לעמת זה" צריך להיות עכשו רק הפכוש

דשבעה אמות, שבע מדות רעות, והפכוש ד"קניני קנאי וקדמוני", פתר-חקמה-בינה דלעמת זה, הוא דוקא לעתיד לבוא, כאשר "ירחיב הוי' אלקיך את גבולך" - כמו כן הוא גם בקדשה: שעכשו צריך להיות בעקר עבודת [שבע] המדות, ועבודת המוחין תהיה רק לעתיד לבוא.

וזהו "ונוזלים מן לבנון", דקאי על פתר-חקמה-בינה. כי "לבנון" הוא ל"ב-נו", והם ל"ב נתיבות חקמה, ונו"ן שערי בינה. והפרוש ד"לבנון", הוא גם מלשון לבנוניות, דלכן הוא גון פשוט, שקאי על בחינת הפתר שהוא בבחינת 'פשיטות' (כי כל בחינת 'ציור' מתחיל בהבחינות שלמטה מהפתר). וזהו מה שתכלית השלמות הוא "ונוזלים מן לבנון", תכלית שלמות העבודה שתהיה לעתיד לבוא.

אבל עכשו צריך להיות עבודת המדות, שזוהי העבודה ד"באר מים חיים" - על ידי הכרייה, שסמיר ההעלמות והסתרים שבעולם הזה.

וזהו מה שנאמר "באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם", ד"חפרוה שרים" קאי על האבות, כי בכל אחד ואחד מישראל ישנה הנתינת כח מעבודת האבות. לכן בכח זה של האבות אפשר להיות העבודה ד"חפרוה" ו"כרוה": "חפרוה" - קאי על העבודה להעביר את גסות הרע, ו"כרוה" היא העבודה להסיר את דקות הרע, בדגמת הענין דשוגג שהוא בא מהתגברות דנפש הבהמית, שהוא בבחינת דקות הרע.

"אז ישיר" - התפילה כהקדמה לעבודה

והנה הנתינת כח לזה הוא על ידי עבודת התפלה. דבתור הקדמה לכל עבודת האדם צריך להיות עבודת התפלה.

וכמו בלמוד התורה, הרי על ידי למוד התורה הוא נעשה בבחינת 'מציאות', "מאן מלאך - רבנן"⁷, לכן צריך להיות לפני זה עבודת התפלה, שענינה בטול במציאות. ועל ידי זה דוקא למוד התורה שלו כדבעי.

דכאשר חסר בעבודת התפלה, הרי התורה שלומד אפשר להיות באפן ד"מגלה פנים בתורה

7. דברים יב, כ.

8. ראה גיטין סב, סוף עמוד א.

6. קהלת ז, יד.

התועודות משפחתית
לשולחן שבת

שולחן שבת חסידי

"שלא לשמה" חסידי

מהו "שלא לשמה" חסידי? מדוע אמר הרבי לחסיד ביחידות ש'יחזיק מעצמו'? ומהו 'תמרור האזהרה' שמציבה בפנינו המשנה בפרקי אבות השבועי?

איך משיגים 'היות' בלימוד?

על כך השיב לי הרבי: "צריך שגם אצלנו ילמדו 'שלא לשמה' - 'שלא לשמה' חסידי".

וביאר הרבי מיד: הרי בימי הקיץ הבחורים נוסעים לערי השדה במסגרת "מרכז שליחות", והם מעוניינים להצליח להפיץ שם יהדות ולקרב יהודים לתורה ולחסידות. כשיגיעו לעיר, דבר ראשון ייכנסו אל רב העיר. אם ילמדו כל השנה 'נגלה' כמו שצריך, יוכלו לדבר איתו בלימוד. כשהרב יתרשם מהם, הוא יאפשר להם לפעול ואף יסייע להם להשיג את מטרותם.

"ממילא", סיכם הרבי, "צריך שהבחורים ידעו לדבר ב'שאגת אריה" והמשיך ומנה שמות של עוד כמה ספרים.

סיפר הרב מאיר צבי גרוזמן, מראשי ישיבת "תומכי תמימים" המרכזית בכפר חב"ד:

באחת היחידויות' להן זכיתי בשנות תש"ל, דיבר איתי הרבי בצורה נוקבת על לימוד התורה בישיבה. "למה אין לבחורים חיות והתלהבות בלימוד?" תבע הרבי.

ניסיתי לטעון שאולי הדבר נובע מכך שבישיבות אחרות מדגישים את עניין הלימוד אפילו "שלא לשמה" - כגון השאיפה להיות למדן מפורסם או ראש ישיבה, דבר המוסיף חשק ומרץ טבעי. מה ש'חסר' בחינוך החסידי, שקורא ללימוד מתוך ידיעה שהתורה היא חכמתו ורצונו של הבורא, ומתוך כוונה להתחבר אל "נותן התורה", לשם שמים וללא שיקולים של תועלת אישית.

גם לילדים!

מסוים. למרות שאותו יהודי לא היה ראוי לכך, הרי מפני תוקף תביעתו של הבעל שם טוב - נעתרו בשמים לבקשה. אולם לאחר מכן הודיעו לבעל שם טוב כי כיוון שדרש דבר הנוגד את סדר העולם, עונשו יהיה שיישלל ממנו חלקו לעולם הבא.

תגובתו של הבעל שם טוב הייתה מפתיעה: הוא התמלא שמחה עצומה! הוא הסביר כי מעתה, ביודעו שאין לו עוד שכר בעולם הבא, יוכל סוף סוף לעבוד את ה' "לשמה", לשם שמים ומתוך כוונה טהורה לגרום תענוג לבורא, מבלי שום נגיעה של תועלת או הנאה רוחנית אישית.

מסיפור זה הפיק הרבי מסר אפילו לילדים, שהמניע שלהם לעבודת ה' צריך להיות גם כן כדי לגרום תענוג לבורא, וכך תהיה להם שאיפה תמידית להתקדם ולפעול עוד ועוד.

החינוך החסידי מדגיש באופן מיוחד את חשיבות העבודה "לשמה" - עשיית רצון השם יתברך כדי לגרום לו נחת רוח ותענוג, ולא עבור שום אינטרס אישי, בין גשמי ובין רוחני.

מעניין, שהרבי הפנה תביעה זו אפילו כלפי ילדים צעירים. בעת ביקורו של הרבי במחנה הקיץ "גן ישראל" בהרי ניו יורק, בט"ו בתמוז תש"כ, ערך הרבי התועודות מיוחדת עם הילדים. למרות שבאופן טבעי חינוך ילדים מתחיל בדרך של "שלא לשמה", בחר הרבי לעורר אותם ללימוד הוראה למעשה דווקא ממידת ה"לשמה" המוחלטת של הבעל שם טוב, אשר המחנה נקרא על שמו.

הרבי סיפר בפני הילדים את הסיפור המפורסם, שפעם התפלל הבעל שם טוב מעומק נשמתו ו'דרש' מהקדוש ברוך הוא להעניק ברכה ליהודי

כך הוא הסדר

משום כך, חינוך הילדים חייב להתחיל דווקא באופן של "שלא לשמה" - על ידי מתן ממתקים ופרסים כדי לדרבנם ללמוד תורה ולקיים מצוות, כפי שכותב הרמב"ם. ולמען האמת, לא מדובר רק בילדים... גם לגבי המבוגרים קבעו חז"ל: "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

אם נשים לב, חז"ל מגדירים זאת כהנהגה לכתחילה: "לעולם יעסוק אדם... שלא לשמה". זהו שלב הכרחי וחיוני בסדר העבודה, ולא רק כברירת מחדל בדיעבד. כל עוד אור הנשמה אינו מאיר בגילוי, נדרש מניע חיצוני, תועלת אישית, ש'תדחוף' ותעורר אותנו לפעול.

מצד האמת העמוקה, כל יהודי - בין אם מדובר בילד קטן ובין באדם מבוגר שעדיין רחוק מעבודת השם נטולת אינטרסים - שייך במהותו לעבודה נעלית זו של "לשמה".

הסיבה לכך טמונה במהותנו הפנימית, בנשמה האלוקית שהיא "חלק אלוהי ממעל ממש" ומאוחדת לחלוטין עם הבורא. עבור הנשמה, המרגישה שהקדוש ברוך הוא הוא כל מציאותה ואין לה שום קיום עצמאי מלבדו, המניע היחיד לקיים מצוות הוא מפני שהן רצונו יתברך. אצלה לא קיימת כלל מציאות כזאת של תועלת 'אישית'. אולם, עומק פנימי זה הינו מוסתר ונעלם. לרוב, איננו חשים בחיי היום-יום את השאיפה ללמוד ולפעול אך ורק מפני שזהו רצון השם.

תמרור אזהרה

"בטל דבר - בטלה אהבה", שחלילה נתרפה מלימוד התורה וקיום המצוות בפועל, שזהו הלא העיקר והתכלית.

העובדה ש"אהבה התלויה בדבר" אינה מחזיקה מעמד היא פשוטה ומובנת לכל, אך המשנה בכל זאת טורחת לומר זאת. כי כיוון שבעומק נשמתנו כבר קיימת האהבה הטהורה "לשמה", היינו עלולים לחשוב שאפשר להסתמך עליה ולעבוד את ה' באופן כזה כבר מלכתחילה. לכן האזהרה "בטל דבר - בטלה אהבה" היא נחוזה ומשמעותית, שלא נגיע חלילה למצב של נפילה רוחנית.

כמובן, שלצד ההכרה בצורך ב"שלא לשמה", עלינו לזכור כי בתוך תוכנו אנו שייכים לעבודה "לשמה" ולכוון לשם. והרי הובטחנו: "מתוך שלא לשמה בא לשמה" - בסופו של דבר נזכה לגלות בתוכנו את האהבה הנעלית, שאינה תלויה בדבר, שהיא "אינה בטלה לעולם".

בנושא הרגיש הזה, מעניקה לנו הדרכה המשנה בפרק חמישי מפרקי אבות, אותו אנו לומדים בשבת זו (משנה ט"ז): "כל אהבה שהיא תלויה בדבר, בטל דבר - בטלה אהבה. ושאינה תלויה בדבר, אינה בטלה לעולם".

כמו המשניות הסמוכות לה, גם משנה זו עוסקת בעבודת השם של היהודי - ביחס וב"אהבה" שבין יהודי לקדוש ברוך הוא: האהבה "התלויה בדבר", זוהי אהבת השם שנגועה באינטרס אישי, ברווח גשמי או רוחני - "שלא לשמה"; לעומתה, האהבה "שאינה תלויה בדבר", זוהי אהבת השם הטהורה ומזוקקת מכל נגיעה עצמית, "לשמה".

המשנה בוחרת להעמיד בפנינו 'תמרור אזהרה' ותזכורת חשובה: כל עוד אנו אווזים בשלב שבו דרוש לנו מניע חיצוני, תועלת אישית כלשהי שתעניק לנו את ה'דרייב' והמרץ לעבוד את ה' כראוי - אל לנו למהר, לנסות לסלק לגמרי את המניע הזה ולקפוץ לעבודה של "לשמה". צעד פזיז כזה עלול להוביל לתוצאה השלילית של

תחזיק מעצמך...

דיסקין, בחודש שבט תשל"ו. בין הדברים אמר לו הרבי:

"...הרי רעיון זה מפורש בגמרא, ומובא גם ברמב"ם: 'לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה - בא לשמה'. ובמבט

מטבע הדברים, הנושא האמור צף ועלה במהלך שיחות ה'יחידות', בהן זכו חסידים לשיחת הדרכה אישית עם הרבי. הנה תיעוד של שתי 'יחידות' שהגיעו לידינו, ובהן מתייחס הרבי לנושא: הראשונה היא מ'יחידות' של הרב שמעון משה

הרגלים חקוקים בנפש

מה העיד הרבי אודות האופן שבו הוא עצמו חונך בימי ילדותו? על מה הקפידה הרבנית חנה בהוראת בעלה רבי לוי יצחק? ומהו הערך החינוכי שקיים בהענקת ממתקים לילדים?

הרגלים נכונים

אל הספל והקערה לנטילת ידיים.

גילוי נדיר

באחת משיחות ה"יחידות" להן זכה החסיד הרב שניאור זלמן גוראריה בחודש כסלו תשכ"ז, קבל בפניו הרבי על כמה וכמה הנהגות בקרב ציבור החסידים. בין היתר, הביע הרבי את צערו על כך שבזמן התפילות הציבור אינו מקפיד לענות "ברוך הוא וברוך שמו" ו"אמן".

תוך כדי דברים, שיתף הרבי באורח נדיר באופן שבו הוא עצמו חונך בימי ילדותו:

כשהייתי ילד צעיר, ידעתי שהן עניית "ברוך הוא וברוך שמו" והן עניית "אמן" הינם חשובים, ואין להפסיד אף לא אחד מהם.

כשלאחר מכן התבגרתי קצת, נודע לי שעניית "אמן" הינה חשובה יותר... אך למרות זאת, שניהם חשובים, ונוהגים לענות את שניהם.

העולה מתוכן הדברים הוא שאופן החינוך המיטבי הוא להרגיל את הילד למעשה הנכון, ולהנחיל לו את התחושה כי הדבר נחוץ וחשוב מאין כמותו.

בשלב זה, הילד אינו צריך להבחין בין דרגות החיוב השונות. להלכה אומנם עניית "אמן" היא חובה בעוד עניית "ברוך הוא וברוך שמו" היא מנהג בלבד, ואף יש לכך השלכות הלכתיות ברורות - אך בראשית החינוך אין זה הזמן לחשוף זאת בפני הילד. בתפיסתו של הילד הצעיר צריכה להיקבע הידיעה כי שני העניינים נחוצים והכרחיים באותה מידה.

כאשר הילד יגדל ויתבגר, הוא אכן ילמד על החילוק ההלכתי האמור; אך מה שכבר הושרש ו"נחקק" בנפשו - החובה להקפיד גם על עניית "ברוך הוא וברוך שמו" - יישאר חקוק בו ולא יימחה.

אחד העניינים המרכזיים במאמרי החסידות לפרשתנו הוא מושג ה'חקיקה'. המילה "חוקת" היא גם מלשון חקיקה, דבר המלמד על מעלתן של מצוות ה'חוקים', על אופן קיומן ועל יסודות חשובים בעבודת השם.

אחד היסודות שהרבי לומד מעניין זה נוגע לחינוך הילדים. בשיחת שבת פרשת בחוקותי תשמ"ט¹, מבאר הרבי כיצד עבודת ה'חקיקה' מלווה את היהודי לאורך כל ימי חייו, ואף הולכת ומתעצמת ככל שהוא מתקדם בעבודת השם, כאשר ראשיתה של חקיקה זו היא כבר בחינוך בגיל הרך:

כפי שרואים בסדר החיים של יהודי על פי תורה, החינוך דילד יהודי הוא באופן של "חקיקה": מרגילים אותו לעשות מצוות עוד בהיותו ילד קטן, כך שזה נעשה טבעו, ורגילותו [לדוגמא, כשקם משנתו, אומר, מבלי לחשוב לפני זה, "מודה אני"];

כי בהיותו עדיין ילד קטן ואינו שייך עדיין להבין טעמי המצוות, הדרך להביאו לקיום המצוות הוא על ידי זה ש'חוקקים' אותם בטבעו, כך שעושה אותם בדרך ממילא.

כלומר, עיקר הדגש בחינוך הילדים הוא "לחקוק" בהם הרגלים נכונים והנהגה התואמת את ציווי התורה והוראות השולחן ערוך.

תהיה זו טעות לבסס את החינוך בגיל זה על פנייה אל השכל והרגש, מתוך ציפייה שהילד יבין ויזדהה עם תוכן המצוות, שכן הוא עדיין אינו בשל לכך. עלינו להתמקד בהקניית המצוות באופן שיהפוך עבורו להרגל ולטבע שני. כך, ברגע שיקום בבוקר משנתו, יאמר בטבעיות ומתוך הרגל "מודה אני", וישיט את ידיו באופן אוטומטי

1. תורת מנחם תשמ"ט כרך ג, עמוד 188.

"הרבה מקדימים"

עדות מרתקת על גישת החינוך של הורי הרבי - הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסון והרבנית חנה עליהם השלום - עולה מדברי הרבנית עליהם מספר הרב נחום קפלן²:

"כאשר משפחתי נמלטה מברית המועצות לאחר מלחמת העולם השנייה, הגענו עם עוד משפחות פליטים למחנה העקורים בפוקינג שבגרמניה (סמוך למינכן). מחנה העקורים היה מורכב ממבנים גדולים שחולקו לתאים קטנים, ובכל אחד מהם שוכנה משפחה. התא שהוקצה למשפחתנו היה סמוך לזה שהוקצה לרבנית חנה, אִם הרבי. כך נוצרה בינינו היכרות קרובה, שנמשכה גם בשנים שלאחר מכן, כאשר התגוררנו בשכונת קראון הייטס.

מפגש אחד עם הרבנית זכור לי במיוחד: היה זה יום לאחר בר המצווה שלי. פגשתי את הרבנית ברחוב וניצלתי את ההזדמנות כדי לספר לה שאתמול חגגתי את בר המצווה שלי. היא כמוהן הרעיפה עליי ברכות לבביות, ואז שאלה: 'האם אתה זוכר כיצד בפוקינג תמיד הקפדתי שראשך יהיה מכוסה כשישחקת בחוץ?'

הייתי אז צעיר מכדי לזכור זאת, והרבנית הוסיפה וסיפרה: 'בעלי, עליו השלום, אמר לי להקפיד שילד - צעיר ככל שיהיה - לעולם לא יתהלך ללא כיסוי ראש, שכן הדבר עלול להשפיע על יראת השמים שלו בהמשך חייו. אם הוא מושך ומוריד את כיסוי הראש, יש לשוב ולהחזירו למקומו, העיקר שלא יסתובב גלוי ראש. אתה לא אהבת ללבוש את הכובע הקטן שלך; היית מושך ומוריד אותו מראשך, ואני כל הזמן הלבשתי לך אותו בחזרה...".

מעניין לציין, כי פרט זה, המדגיש את ההקפדה על כיסוי ראשו של הילד עוד לפני הגיעו לגיל שלוש, מופיע גם במכתב של הרבי ב'אגרות קודש'³ בתור מנהג ש'נוהגים בו רבים':

מה שכתב אודות כיסוי הראש בילדים - הנה בטח ראה מכתב כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר שבעניין התספורת, ומשמע [ממכתב זה] שמזמן התספורת, היינו מן שלוש שנים בוודאי [נוהגים בכיסוי הראש], והרבה מקדימים גם לפני זה...

למה לתת ממתקים?

בשיחות הקודש של שבת פרשת חיי שרה תנש"א, עסק הרבי בעניינן של מאה ברכות בכל יום ובשייכותן לעבודת השם של כל יהודי. תוך כדי הדברים, הזכיר הרבי את המנהג לחנך אף את הקטנים ביותר באמירת ברכות ובעניית "אמן"⁴:

גם הקטנים יותר שלא הגיעו לגיל חינוך, עד לחינוקות שמתחילים לדבר, מחנכים אותם באמירת ברכות ועניית "אמן".

הרבי מוסיף ומבהיר כיצד צריכה להתבצע בפועל הקניית ההרגל של אמירת הברכות בקרב הילדים הקטנים:

לא רק שמקפידים עליהם ומזהירים אותם שלא יאכלו בלא ברכה חס ושלום, אלא גם על ידי זה שנותנים להם מיני מתיקה - כדי להרגילם בריבוי ברכות...

הרבי מבהיר שאין להסתפק רק בצד השלילי - בהקפדה ובאזהרה שהילד לא יאכל ללא ברכה - אלא יש להטמיע ולחקק' בו את אמירת הברכות בדרך חיובית. מסתבר שלהענקת הממתקים לילדים יש גם ערך חינוכי בפני עצמו - להרגיל אותם שוב ושוב באמירת הברכות על הממתקים השונים.

באותה שיחה מצטט הרבי גם את דברי חז"ל במסכת סנהדרין⁵, הממחישים עד כמה יקרה וחשובה עניית "אמן" של ילד קטן: "קטן מאימתי בא [זוכה] לעולם הבא? ...משעה שיאמר אמן".

הרבי מוסיף בדרך אגב גם ביאור קצר בדברי הגמרא, שם מפורטות דעות שונות בנוגע לזמן שבו הקטן זוכה לעולם הבא - משעה שנולד, משעה שנימול, משעה שמתחיל לדבר, או "משעה שיאמר אמן".

על פי הכלל "אלו ואלו דברי אלוקים חיים", מבאר הרבי כי מדובר למעשה בדרגות שונות של שייכות לעולם הבא. הילד עולה שלב אחר שלב במעלות אלו, כאשר עניית "אמן" מהווה את השלב העליון והאחרון אותו מפרטת הגמרא.

4. תורת מנחם תנש"א כרך א עמוד 315.

5. דף קי, עמוד ב.

2. לפרויקט 'הסיפור שלי' של חברת JEM.

3. חלק ט, אגרת ביתג.

פרשת חוקת

מהפך הוביל למהפך

"משעבדין את ליבם" הכוונה היא לשעבוד והפיכה לטוב של הלב כולו באופן מלא, כולל היצר הרע. לכן גם התוצאה מכך הייתה מהפך: הנחש עצמו, שהמית עם רב מישראל, גרם לרפואתם של מי שנשכו.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך יג, עמוד 75)

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל
נֶס, וְהָיָה כָּל הַנִּשְׁוֹף וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי (במדבר, פרק כא,

פסוק ח)

בְּזֶמֶן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְסַתְּכִין כָּל־פִּי מַעֲלָה
וּמִשְׁעַבְדֵּיךָ אֶת לִבָּם לְאֹבִיָּהֶם שְׂבָשְׁמִים הָיוּ
מִתְּרַפְּאִים (רש"י)

חשבון נפש שמעורר רגשות

הדרך הנכונה היא "אש" שיוצאת מ"חשבון" - לערוך התבוננות פנימית אמיתית, בהזדמנויות כמו לפני התפילה, ולעשות זאת מתוך רגש עמוק של מרירות על הריחוק מה'. והאש הזו אחר כך מלהיטה את שלהבת הנשמה בעת התפילה עצמה, שהיא "קריית סיחון" - מלשון שיחה ודיבור.

(אדמו"ר הרי"צ - ספר השיחות, ת"ש, עמוד 151)

כִּי אִשׁ יֵצֵא מִחֲשָׁבוֹן לְהִבָּה מִקְרִית
סִיחֹן, אֲכָלָה עַר מִוֶּאֱב בְּעָלֵי בְּמֹת אֶרֶץ

(פרק כא, פסוק כז)

בעבודת ה', "אש" היא ההתלהבות והתפרצות להט הרגשות. ועל כך אומרת התורה: "כי אש יצאה מחשבון, להבה מקריית סיחון".

התרגשות שבאה באופן ספונטני ללא שליטה ובאופן לא מחושב, איננה אש טובה; ומצד שני, גם חשבון נפש שאין בו רגש איננו חשבון אמיתי.

פרשת בלק

שפע גשמי זו ברכה?

הברכות עוסקות בשפע גשמי. יצחק רצה שיעקב יעסוק בלימוד תורה ויתעלה בעבודת ה', והרי דרכה של תורה היא "פת במלח תאכל" וחי דחק, ולכן לא רצה להעניק את הברכות ליעקב. לעומת זאת, רבקה סברה אחרת. היא הסכימה שאין להתאמץ ולחזור אחרי "שמני הארץ", אבל אם השפע בא מאליו אין להתנזר ממנו אלא צריך דווקא לנצל אותו לעבודת הבורא, משום שהשפע הגשמי מרחיב את דעתו של האדם ומאפשר לו להעמיק בלימוד התורה.

(אדמו"ר הצמח צדק - אור התורה, במדבר, עמוד א'תרע)

לֹא הָבִיט אֶן בִּיעֶקֶב וְלֹא רָאָה עֲמֶל בְּיִשְׂרָאֵל, ה'
אֶלְקִי עֲמֹ וְתִרְעַת מֶלֶךְ בִּי (פרק כג, פסוק כא)

במילים "לא הביט און ביעקב", רוצה התורה להבהיר לנו שלקחת הברכות מעשיו על ידי יעקב לא הייתה מעשה של און ותרמית, מפני שבאופן עקרוני היו ברכות אלה שייכות מלכתחילה ליעקב.

אם כך, מדוע יצחק לא רצה להעניק את הברכות ליעקב, בשעה שרבקה כן רצתה שיעקב יקבל אותן?

בשבת לא נלחמים

מתרשם מאותן מחשבות, "לא הביט אוון", כי הקדוש ברוך הוא מסייע לו לגבור על ההפרעות, אבל הדרך לשם עוברת במלחמה פנימית בנפש.

"ולא ראה עמל בישראל" - לעומת זאת, עבודת ה' בשבת היא עבודה מתוך תענוג ומנוחה, ללא מאבקים וללא עמל ויגיעה. בשבת מאיר בנשמה אור אלוקי נעלה, וכתוצאה מכך הרע שבנפש נכנע ואין צורך ללחום בו.

(אדמו"ר הזקן - לקוטי תורה, במדבר, דף ע)

השם "יעקב" רומז לעבודת ה' בימי החול, ואילו "ישראל" מייצג את עבודת ה' בשבת קודש. ועל כך אומרת התורה: "לא הביט אוון ביעקב, ולא ראה עמל בישראל", כדי ללמד אותנו פרק בעבודת האדם.

"לא הביט אוון ביעקב" - כשאדם מתבונן בגדולת ה' בתפילת יום חול, הוא חייב לעמול כדי להתגבר על המחשבות הזרות המבלבלות אותו, שזהו ה'אוון'. אומנם לבסוף הוא מצליח בכך ולא

לא להתנגח!

כנגד זה, שהם מדברים אחד עם השני וכוונתם היא להתנגח ולהתנצח, לסתור את דברי חבריהם ולהוכיח את צדקת דבריהם הם, אי להם ואוי לנשמתם. אך אם כוונתם היא אך ורק לשם שמיים, להגדיל תורה ולהאדירה, אז **"ראויים הללו שתשרה עליהם שכינה"**.

(הגמיד ממזריטש - אור תורה, במדבר, עמוד מט)

וַיֵּשֶׁב בְּלֵעָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשִׁבְטָיו, וַתְּהִי עֲלָיו רוּחַ אֱלֹקִים (פרק כד, פסוק ב)
רָאָה שָׁאֵן פִּתְחֵי אֹהֳלֵיהֶם מְכוּנִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, אֲמַר: רְאוּיִים הָלָלוּ שְׁתִּשְׂרָה עֲלֵיהֶם שְׁכִינָה (גמרא, מסכת בבא בתרא, דף פ)

במאמר חז"ל זה יש מסר מיוחד ללומדי התורה: **"פתחי אוהליהם"** זה רמז לפתח פיהם של תלמידי החכמים, כלומר לדיבורם. אם הם **"מכוונים זה**

לימוד תורה – כאוהל או כמשכן

ובזמן הגלות, כאשר כללות עבודת ה' נעשית מתוך מסירות נפש והתגברות על ניסיונות, אז **"אוהלי יעקב"** ו"משכנות ישראל" שווים במעלתם ובדרגתם. כי כל התמודדות והתגברות על ניסיון שבא מתוך החיים היומיומיים הוא יקר ורב ערך. וזה מרומז בפסוק: כאשר עובדים את ה' בדרך של **"מה"**, התבטלות ומסירת עצמי, אז **"טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל"**, לימוד התורה של היהודים העובדים שווה בערכו ובמעלתו ללימודם של יושבי האוהל.

(אדמו"ר הזקן - לקוטי תורה, במדבר, דף עד; אדמו"ר הרי"צ - ספר המאמרים קונטרסים, חלק א, עמוד 1)

מָה טֹבוֹ אוֹהֲלֶיךָ יַעֲקֹב, מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל (פרק כד, פסוק ה)

"יעקב", מלשון עקב, רומז לאנשים שעובדים לפרנסתם, שהם עוסקים בדברים הגשמיים הנחותים ובעסקי החולין והארציות. עליהם נאמר **"מה טובו אוהליך"** - כי הם לומדים תורה בבחינת **"אוהל"**, שזה לא העיסוק העיקרי והקבוע שלהם.

לעומת זאת **"ישראל"**, מלשון שררה, ואותיות **"לי ראשי"**, הוא תואר שרומז ליושבי אוהל שתורתם אומנותם והם גבוהים מהעיסוקים הארציים. עליהם נאמר **"משכנותיך"** - שלימוד התורה שלהם הוא בבחינת משכן קבע, שזהו עניינם ועיסוקם המרכזי.

גם בגלות יהודי לא ישן

האמת היא שהוא **"כארי"**, שליבו תמיד ער לקדוש ברוך הוא ולתורתו ויש בו כוחות חזקים להתגבר על כל הפרעה בעבודת ה'.

(אדמו"ר הצמח צדק - אור התורה, במדבר, עמוד א'מח)

כָּרַע שֹׁכֵן כְּאִיר וּכְלָבִיא מִי יִקְמְצֵנִי, מְכַרְכֵּיךְ בְּרוּךְ וְאַרְיֵיךְ אֲרִיר (פרק כד, פסוק ט)

גם כשיהודי **"ישן"** מבחינה רוחנית בתרדמת הגלות, כשהוא נראה כמו **"כרע שכב"** -

שבת קודש פרשת חוקת

ה תמוז

- לאחר תפילת מנחה קוראים את פרק חמישי בפרקי אבות.
- במשנה יח מצוטט חלק מפסוק: "צדקת השם עשה" - יש לשים לב לא לומר את שם השם¹.

מנהגי קריאת התורה

חלק אחרון²

קריאת ההפטרה

- קוראים את ההפטרה מתוך החומש, ואין צריך לקרואה מתוך ספר נביאים הכתוב על קלף או מודפס³.
- שמיעת קריאת ההפטרה היא חובה על כולם, כמו קריאת הפרשה בספר התורה⁴. ומתקנים

1. בשם הרבי - ראה 'התקשרות' גיליון רעח עמ' 17 וגיליון תטז עמ' 14 הע' 5.
2. החלקים הקודמים התפרסמו בגיליונות: 1649, 1652, 1653.
3. שו"ע אדה"ז סימן רפד סעיף ד ובקו"א. וכן נהג הרבי.
4. שו"ע אדה"ז שם סעיף יא.

המקורות מופיעים בכירט יותר בספר

<<< המשך מעמוד 15

במתן תורה, לא היה זה מצד הקולות ולפידים, וכל היראה היתה מצד "יירד הו' על הר סיני"; וענין זה ישנו גם עכשו, ד"כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו"¹². שכל זה נעשה על ידי הקדמת עבודת התפלה.

וזהו "אז ישיר ישראל וגו'", דבכדי שתהיה העבודה ד"באר חפרוה" ו"כרוה גו'", "עלי באר גו'", הוא על ידי הקדמת עבודת התפלה. דזהו "אז ישיר" דענין השירה הוא ענין התפלה.

שלא כהלכה⁹, וכמאמר רז"ל¹⁰ "לא זכה נעשית לו סם [מיתה] כו'"; מה שאין כן פאשר ישנה עבודת התפלה, למודו הוא באפן ד"מה להלן באימה ויראה וברתת ובזיע, אף כאן"¹¹.

והיני, דאף שבמתן תורה היו קולות ולפידים, מה שאין כן בהתורה שלומד עכשו אין בזה קולות ולפידים, בכל זאת הרי האימה ויראה כו' שהיה

9. אבות פרק ג, משנה יא.

10. יומא עב, ב.

11. ברכות כב, א.

12. ראה תנא דבי אליהו רבה ריש פרק יח.

יבא אל־המִחְנָה וּמָמָא הִכְהֵן עַד־הָעֶרֶב: וְכִבֵּם
בְּגָדָיו הִכְהֵן וּרְחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֵר יבא
אל־המִחְנָה וּמָמָא הִכְהֵן עַד־הָעֶרֶב: וַיִּצְבַּע
לְבוּשָׁהּ יִתֵּה יִצְבַּע לְבוּשָׁהּ בְּמִיא וַיִּסְחִי בְּשָׂרָה בְּמִיא וַיִּכְתֹּר בֶּן
יְעוֹל לְמִשְׁרֵיתָא וַיְהִי מְסָאב בְּהָנָא עַד רַמְשָׁא:
וְהַשֶּׁרֶף אָתָּה יִכְבֵּם בְּגָדָיו בַּמַּיִם וּרְחֵץ בְּשָׂרוֹ
בַּמַּיִם וּמָמָא עַד־הָעֶרֶב: וְהַשֶּׁרֶף אָתָּה יִכְבֵּם
בְּגָדָיו בַּמַּיִם וּרְחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וּמָמָא עַד־הָעֶרֶב:
וַיִּדְמוּקֵד יִתֵּה יִצְבַּע לְבוּשָׁהּ בְּמִיא וַיִּסְחִי בְּשָׂרָה
בְּמִיא וַיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא: ט וְאַסְפָּה | אִישׁ
טָהוֹר אֶת אִפְרַיִם הַפָּרָה וְהַנִּיחַ מִחוּץ לַמִּחְנָה
בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהִיתָה לְעֵדוּת בְּגִישׁ יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נָדָה חֲטָאת הוּא: וְאַסְפָּה | אִישׁ
טָהוֹר אֶת אִפְרַיִם הַפָּרָה וְהַנִּיחַ מִחוּץ לַמִּחְנָה
בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהִיתָה לְעֵדוּת בְּגִישׁ יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת
לְמִי נָדָה חֲטָאת הוּא: וַיִּכְנוּשׁ גִּבּוֹר דָּכִי יֵת קִטְמָא
דְּתוֹרְתָא וַיִּצְנַע לְמַבְרָא לְמִשְׁרֵיתָא בְּאֶתֶר דָּכִי
וַתְּהִי לְכִנְשָׁתָא דְּכִנֵּי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁרָא לְמִי אֲדִיתָא
חֲטָאתָא הִיא: י וְכִבֵּם הָאֲסָפָה אֶת־אִפְרַיִם הַפָּרָה
אֶת־בְּגָדָיו וּמָמָא עַד־הָעֶרֶב וְהִיתָה לְבִנֵּי
יִשְׂרָאֵל וְלִגְרַר הִגְרַר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת עוֹלָם: וְכִבֵּם
הָאֲסָפָה אֶת־אִפְרַיִם הַפָּרָה אֶת־בְּגָדָיו וּמָמָא עַד־
הָעֶרֶב וְהִיתָה לְבִנֵּי יִשְׂרָאֵל וְלִגְרַר הִגְרַר בְּתוֹכָם
לְחֻקַּת עוֹלָם: וַיִּצְבַּע דְּכִנֵּשׁ יֵת קִטְמָא דְּתוֹרְתָא
יֵת לְבוּשָׁהּ וַיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא וַתְּהִי לְבִנֵּי
יִשְׂרָאֵל וְלִגְרַר הִגְרַר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת עוֹלָם:
יא הַנֶּגַע בְּמַת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וּמָמָא שְׁבַעַת
יָמִים: הַנֶּגַע בְּמַת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וּמָמָא שְׁבַעַת
יָמִים: דִּיקְרַב בְּמַת לְכָל נֶפֶשׁ דְּאִנְשָׁא וַיְהִי
מְסָאב שְׁבַעַת יוֹמִין: יב הוּא יִתְחַטֵּא בְּיָוִם
הַשְּׁלִישִׁי וּבְיָוִם הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם־לֹא יִתְחַטֵּא
בְּיָוִם הַשְּׁלִישִׁי וּבְיָוִם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר: הוּא
יִתְחַטֵּא בְּיָוִם הַשְּׁלִישִׁי וּבְיָוִם הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר

א וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:
וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמִלִּיל יֵי
עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן לְמִימָר: כ וְזֹאת חֻקַּת
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דְּבַר | אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר
אֵין־בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא־עִלָּה עָלֶיהָ עַל: זֹאת
חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דְּבַר |
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה
אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא־עִלָּה עָלֶיהָ עַל: דָּא
גִּזְרַת אוֹרִיתָא דִּי פְקִיד יֵי לְמִימָר מִלֵּל עִם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּסְכּוּן לֶךְ תּוֹרְתָא סְמָקְתָא שְׁלֵמָתָא דִּי
לִית בָּהּ מוֹמָא דִּי לֹא סָלִיק עָלָה נִירָא: ג וְנִתְתֵּם
אִתָּה אֶל־אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל־מִחוּץ
לְמִחְנָה וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו: וְנִתְתֵּם אִתָּה
אֶל־אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל־מִחוּץ
לְמִחְנָה וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו: וְתִתְּנִין יִתֵּה לְאֱלֹעֶזֶר כְּהֵנָּא
וַיִּפֶּק יִתֵּה לְמַבְרָא לְמִשְׁרֵיתָא וַיְכּוּס יִתֵּה קְדָמוּהִי:
ח וְלִקַּח אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן מִדְּמָה בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה
אֶל־נֹכַח בְּנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד מִדְּמָה שְׁבַע פְּעָמִים:
וְלִקַּח אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן מִדְּמָה בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל־נֹכַח
בְּנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד מִדְּמָה שְׁבַע פְּעָמִים: וַיִּסֵּב אֱלֹעֶזֶר
כְּהֵנָּא מִדְּמָה בְּאֶצְבָּעָה וַיִּדִּי לְקַבֵּל אִפִּי מִשְׁכַּן
זְמַנָּא מִדְּמָה שְׁבַע זְמַנִּין: ה וְהַשֶּׁרֶף אֶת־הַפָּרָה
לְעִינָיו אֶת־עֶרְהָ וְאֶת־בְּשָׂרָהּ וְאֶת־דָּמָהּ עַל־
פְּרִשָּׁה יִשְׂרָאֵל: וְהַשֶּׁרֶף אֶת־הַפָּרָה לְעִינָיו אֶת־עֶרְהָ
וְאֶת־בְּשָׂרָהּ וְאֶת־דָּמָהּ עַל־פְּרִשָּׁה יִשְׂרָאֵל: וַיּוֹקֵד יֵת
תּוֹרְתָא לְעִינָיו יֵת מִשְׁכָּה וְיֵת בְּשָׂרָה וְיֵת דְּמָה
עַל אֶכְלָה יּוֹקֵד: וְלִקַּח הַכֹּהֵן עֵץ אֲרֹז וְאֲזוּב
וְשֵׁנִי תוֹלַעַת וְהַשְּׁלִיד אֶל־תּוֹדַת שְׂרַפַּת הַפָּרָה:
וְלִקַּח הַכֹּהֵן עֵץ אֲרֹז וְאֲזוּב וְשֵׁנִי תוֹלַעַת וְהַשְּׁלִיד
אֶל־תּוֹדַת שְׂרַפַּת הַפָּרָה: וַיִּסֵּב כְּהֵנָּא אַעֲא דְאֲרִזָּא
וְאֲזוּבָא וַיִּצְבַּע זְהוּרִי וַיִּרְמִי לְגוֹ יְקִידַת תּוֹרְתָא:
י וְכִבֵּם בְּגָדָיו הִכְהֵן וּרְחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֵר

וְאִם־לֹא יִתְחַפֵּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִמָּתֵר: הוּא גִיד עֲלוּהִי בְיוֹמָא תְּלִיתָאָה וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה יָדְכִי וְאִם לֹא גִיד עֲלוּהִי בְיוֹמָא תְּלִיתָאָה וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה לֹא יָדְכִי: י כֹּל־הַנֶּנֶע בְּמַת בְּנִפְשׁ הָאֲדָם אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יִתְחַפֵּא אֶת־מִשְׁכַּן יְהוָה טָמֵא וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי גָדָה לֹא־זֹרֵק עָלָיו טָמֵא יְהוָה עוֹד טָמְאוּתוֹ בּוֹ: כֹּל־הַנֶּנֶע בְּמַת בְּנִפְשׁ הָאֲדָם אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יִתְחַפֵּא אֶת־מִשְׁכַּן יְהוָה טָמֵא וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי גָדָה לֹא־זֹרֵק עָלָיו טָמֵא יְהוָה עוֹד טָמְאוּתוֹ בּוֹ: כָּל דִּיקְרַב בְּמַתָּא בְּנִפְשָׁא דְאָנְשָׁא דִּי יָמוּת וְלֹא גִיד עֲלוּהִי יֵת מִשְׁכְּנָא דִּי סָאב וְיִשְׁתַּצִּי אָנְשָׁא הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל אֲרִי מִי אֲדִיּוּתָא לֹא אֲזִדְרִיקוּ עֲלוּהִי מְסַאב יְהִי עוֹד סְאוּבְתָה בֵּה: ד זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי־יָמוּת בְּאֶהֱל כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֶהֱל וְכָל־אֲשֶׁר בְּאֶהֱל יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים: זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי־יָמוּת בְּאֶהֱל כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֶהֱל וְכָל־אֲשֶׁר בְּאֶהֱל יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים: דָּא אִוְרִיתָא אָנְשׁ אֲרִי יָמוּת בְּמִשְׁכְּנָא כָּל דַּעֲלַל לְמִשְׁכְּנָא וְכָל דִּי בְּמִשְׁכְּנָא יְהִי מְסַאב שְׁבַעַא יוֹמִין: ח וְכָל כְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אִין־צֻמִּיד פְּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא: וְכָל כְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אִין־צֻמִּיד פְּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא: וְכָל מִן דְּחֹסֵף פְּתִית דְּלִית מְגוּפַת שְׂיִיעַ מִקֶּף עֲלוּהִי מְסַאב הוּא: ט וְכָל אֲשֶׁר־יָנַע עַל־פְּנֵי הַשָּׁדָה בַּחֲלָל־חֶרֶב אוֹ בְּמַת אוֹ־בַעֲצִים אֲדָם אוֹ בְּקִבֵּר יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים: וְכָל אֲשֶׁר־יָנַע עַל־פְּנֵי הַשָּׁדָה בַּחֲלָל־חֶרֶב אוֹ בְּמַת אוֹ־בַעֲצִים אֲדָם אוֹ בְּקִבֵּר יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים: וְכָל דִּי יִקְרַב עַל אִפִּי חָקְלָא בְּקִטְל חֻרְבָּא אוֹ בְּמַתָּא אוֹ בְּגִרְמָא דְאָנְשָׁא אוֹ בְּקִבְרָא יְהִי מְסַאב שְׁבַעַא יוֹמִין: י וְלִקְחוּ לְטָמֵא מַעֲפֵר שְׂרַפַת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מִים חַיִּים אֶל־כֵּלִי: וְלִקְחוּ לְטָמֵא מַעֲפֵר שְׂרַפַת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מִים חַיִּים

אֶל־כָּלִי: וַיִּסְבּוּן לְדַמְסָאב מַעְפֵּר יָקֵדֶת חֲטָאֵתָא
וַיִּתְּנֻן עֲלוּהִי מִי מְבוּעַ לָמֶן:
שְׁנֵי יָהּ וַלְקַח אֲזוּב וּמִכָּל בְּמִיִּם אִישׁ טְהוֹרִי וְהִזְהָ
עַל־הָאֵהֶל וְעַל־כָּל־הַכְּפָלִים וְעַל־הַנִּפְשׁוֹת אֲשֶׁר
הִיוּ־שָׁם וְעַל־הַנִּנְעַע בְּעֵצָם אֹו בַּחֲלָל אֹו בְּמֵת
אֹו בְּקֶבֶר: וַלְקַח אֲזוּב וּמִכָּל בְּמִיִּם אִישׁ טְהוֹרִי
וְהִזְהָ עַל־הָאֵהֶל וְעַל־כָּל־הַכְּפָלִים וְעַל־הַנִּפְשׁוֹת
אֲשֶׁר הִיוּ־שָׁם וְעַל־הַנִּנְעַע בְּעֵצָם אֹו בַּחֲלָל אֹו בְּמֵת
אֹו בְּקֶבֶר: וַיִּסְבּוּן לְדַמְסָאב מַעְפֵּר יָקֵדֶת חֲטָאֵתָא
וַיִּתְּנֻן עֲלוּהִי מִי מְבוּעַ לָמֶן: יֵה וְהִזְהָ הַטְּהֵר
עַל־הַטְּמָא בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי
וְחַטָּאוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכֻכֵּם בְּגִדָיו וְרַחֲץ בְּמִים
וְטָהַר בְּעֶרְב: וְהִזְהָ הַטְּהֵר עַל־הַטְּמָא בְּיוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחַטָּאוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי
וְכֻכֵּם בְּגִדָיו וְרַחֲץ בְּמִים וְטָהַר בְּעֶרְב: וַיְדִי דְכִיָּא
עַל מְסָאָב בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה
וַיִּדְכֶּנָּה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי
בְּמִיָּא וַיְדַפֵּי בְּרַמְשָׁא: כֹּ וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִטְמָא וְלֹא
יִתְחַפֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִתּוֹךְ הַקֹּהֶל כִּי
אֶת־מִקְדָּשׁ יְהוָה טָמָא מִי נִגְדָה לֹא־זֹרֵק עָלָיו
טָמָא הוּא: וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִטְמָא וְלֹא יִתְחַפֵּא
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִתּוֹךְ הַקֹּהֶל כִּי אֶת־מִקְדָּשׁ
יְהוָה טָמָא מִי נִגְדָה לֹא־זֹרֵק עָלָיו טָמָא הוּא: וְגִבֵּר
דִּי יִסְתָּאָב וְלֹא יְדִי עֲלוּהִי וַיִּשְׁתַּצֵּי אֲנָשָׁא הַהוּא
מִגּוֹ קֹהֶלֶא אַרִי יֵת מִקְדָּשָׁא דִּי־סָאָב מִי אֲדִיּוֹתָא
לֹא אֲזַדְרִיקוּ עֲלוּהִי מְסָאָב הוּא: כֹּא וְהִיָּתָה לָהֶם
לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזְהָ מִי־הַנֶּגְדָה וְכֻכֵּם בְּגִדָיו וְהַנִּנְעַל
בְּמִי הַנֶּגְדָה יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: וְהִיָּתָה לָהֶם לְחֻקַּת
עוֹלָם וּמִזְהָ מִי־הַנֶּגְדָה וְכֻכֵּם בְּגִדָיו וְהַנִּנְעַל בְּמִי
הַנֶּגְדָה יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: וְתִהִי לְחוּץ לְקִנִּים עֲלֵם
וְדִי־יְדִי מִי אֲדִיּוֹתָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְדִקְרַב בְּמִי
אֲדִיּוֹתָא יְהִי מְסָאָב עַד רַמְשָׁא: כֹּ וְכָל אֲשֶׁר־יִנְעַ
בּוֹ הַטְּמָא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ הַנִּנְעֶתֶת הַטְּמָא עַד־
הָעֶרֶב: וְכָל אֲשֶׁר־יִנְעִיבוֹ הַטְּמָא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ

הנגעת תטמא עדיהעקרב: וכל די יקרב בה
מסאבא יהי מסאב ואנש דיקרב בה יהי מסאב
עד רמשא: פ א ויבאו בני־ישראל כל־העדה
מדבר־צן בחדש הראשון וישב העם בקדש
ותמת שם מרים ותקבר שם: ויבאו בני־ישראל
כל־העדה מדבר־צן בחדש הראשון וישב העם
בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם: ואתו בני
ישראל כל כנשתא למדברא דצין ביחא
קדמא ויתב עמא ברקם ומיתת תמן מרים
ואתקברת תמן: וולא־תיה מים לעדה ויקהללו
על־משה ועל־אהרן: ולא־תיה מים לעדה
ויקהלו על־משה ועל־אהרן: ולא הוה מִיָּא
לכנשתא ואתפנשו על משה ועל אהרן: ג וירב
העם עם־משה ויאמרו לאמור ולו גוענו בגווע
אחינו לפני יהוה: וירב העם עם־משה ויאמרו
לאמור ולו גוענו בגווע אחינו לפני יהוה: ונצא
עמא עם משה ואמרו למימר ולוי דמתנא
במותא דאתנא קדם: ו: ה ולמה הבאתם את־
קהל יהוה אל־המדבר הזה למות שם אנחנו
ובעירנו: ולמה הבאתם את־קהל יהוה אל־
המדבר הזה למות שם אנחנו ובעירנו: ולמא
אעלותין ית קהלא דיי למדברא הדין למתת תמן
אנחנו ובעירנא: ה ולמה העליתנו ממצרים
להביא אתנו אל־המקום הרע הזה לא מקום
זרע ותאנה וגפן ורמון ומים אין לשותות: ולמה
העליתנו ממצרים להביא אתנו אל־המקום הרע
הזה לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון ומים אין
לשותות: ולמא אסקתונא ממצרים לא־תאזה יתנא
לא־תרא בישא הדין לא אתר כשר לבית זרע ואף
לא תיגין וגופנין ורמוזין ומיא לית למשתי:
ו ויבא משה ואהרן מפני הקהל אל־פתח אהל
מועד ויפלו על־פניהם וירא כבוד־יהוה
אלהים: ויבא משה ואהרן מפני הקהל אל־פתח
אהל מועד ויפלו על־פניהם וירא כבוד־יהוה

אלהים: ועל משה ואהרן מן קדם קהלא לתרע
משפן זמנא ונפלו על אפיהון ואתגלי יקרא דיי
להון: פ

שלישי וידבר יהוה אל־משה לאמר: וידבר יהוה
אל־משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:
ה קח את־המטה ותקהל את־העדה אתה
ואהרן אחיך ודברתם אל־הסלע לעיניהם ונתן
מימיו והוצאת להם מים מן־הסלע והשקית
את־העדה ואת־בעירם: קח את־המטה ותקהל
את־העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל־הסלע
לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן־הסלע
והשקית את־העדה ואת־בעירם: סב ית חטרא
ואכנש ית כנשתא את ואהרן אחורף ותמללון עם
ביפא לעיניהון ויתן מוהי ותפק להון מיא מן
ביפא ותשקי ית כנשתא וית בעירהון: ט ויקח
משה את־המטה מלפני יהוה כאשר צוהו:
ויקח משה את־המטה מלפני יהוה כאשר צוהו:
ונסיב משה ית חטרא מן קדם יי כמא די פקדה:
ויקהלו משה ואהרן את־הקהל אל־פני הסלע
ויאמרו להם שמעו־נא המורים המן־הסלע הזה
נוציא לכם מים: ויקהלו משה ואהרן את־הקהל
אל־פני הסלע ויאמרו להם שמעו־נא המורים
המן־הסלע הזה נוציא לכם מים: ואכנישו משה
ואהרן ית קהלא לקדם ביפא ואמר להון שמעו
כען סרבניא תמן ביפא הדין נפק לכון מיא:
י וירם משה את־ידו ויך את־הסלע במטהו
פעמים ויצאו מים רבים ותשת העדה
ובעירם: וירם משה את־ידו ויך את־הסלע
במטהו פעמים ויצאו מים רבים ותשת העדה
ובעירם: וארם משה ית ידה ומתא ית ביפא
בחטרה תרתין זמנין ונפקו מיא סגיאי ושתיאת
כנשתא ובעירהון: ס י ויאמר יהוה אל־משה
ואל־אהרן יען לא־האמנתם בי להקדישני
לעני בני ישראל לכן לא תביאו את־הקהל

הָיָה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם: וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֱלֹמֶשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן יַעֲזֹר לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי
 לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ
 אֶת־הַקֹּהֶל הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם:
 וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן חֲלָף דִּי לֹא הִמְנַתִּי
 בְּמִימֵרִי לְקַדְּשׁוֹתִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכֵן לֹא
 תַעֲלוּן יַת קֹהֶל אֶת־הָרִדָן לְאַרְעָא דִּי יִהְיֶה לְהוֹן:
 יִהְיֶה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר־רָבוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־
 יְהוָה וַיִּקְדָּשׁ בָּם: הָמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר־רָבוּ
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה וַיִּקְדָּשׁ בָּם: אֲנֹחַן מִי מִצִּיּוֹתָא
 דִּי נַצּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֹדֶם יְיָ וְאַתְקַדֵּשׁ בַּהּ: ס
 רַבִּיעִי יִי וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקֹּדֶשׁ אֶל־מִלְכָּךְ
 אֲדוֹם כֹּה אָמַר אַחִיד יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת
 כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצָּאֲתָנוּ: וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה
 מַלְאָכִים מִקֹּדֶשׁ אֶל־מִלְכָּךְ אֲדוֹם כֹּה אָמַר אַחִיד
 יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר
 מִצָּאֲתָנוּ: וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֲנָגִידִין מִרְקָם לְוֹת מִלְכָּא
 דְּאֲדוֹם כְּדָנָן אָמַר אַחֹד יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ יַת כָּל
 עֲקֻתָא דִּי אֲשַׁכְּחַתְנָא: ט וַיִּרְדּוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרִימָה
 וּנְשָׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ לָנוּ מִצְרַיִם
 וְלֹא־בִתְּנוּ: וַיִּרְדּוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרִימָה וּנְשָׁב בְּמִצְרַיִם
 יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ לָנוּ מִצְרַיִם וְלֹא־בִתְּנוּ: וַיַּחֲתוּ
 אֲבֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם וַיִּתְּבֵנָא בְּמִצְרַיִם יָמִין סְגִיאִין
 וְאַבְאִישׁוּ לָנָא מִצְרָאִי וְלֹא־בִתְּנָא: ט וַנִּצְעַק אֶל־
 יְהוָה וַיִּשְׁמַע קִלְנוּ וַיִּשְׁלַח מִלְאָךְ וַיִּצְאָנוּ
 מִמִּצְרַיִם וַהֲנֵה אֲנַחְנוּ בְּקֹדֶשׁ עִיר קֶצֶה גְבוּלְךָ:
 וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁמַע קִלְנוּ וַיִּשְׁלַח מִלְאָךְ וַיִּצְאָנוּ
 מִמִּצְרַיִם וַהֲנֵה אֲנַחְנוּ בְּקֹדֶשׁ עִיר קֶצֶה גְבוּלְךָ:
 וְצִלְיָנָא קֹדֶם יְיָ וְקָבִיל צִלּוֹתָנָא וַיִּשְׁלַח מִלְאָכָא
 וְאַפְקָנָא מִמִּצְרַיִם וְהָא אֲנַחְנָא בְּרַקִּים קִרְתָּא
 דְּבִסְטֵר תְּחוּמָּךְ: י נַעֲבְרָה־נָא בְּאַרְצְךָ לֹא נַעֲבֹר
 בְּשָׂדֶה וּבְכָרֶם וְלֹא נִשְׁתֶּה מִי בְּאֵר דְּרֹךְ הַמִּלְכָּךְ
 גִּלְדָּךְ לֹא נִשְׁתֶּה יָמִין וּשְׂמָאוֹל עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר
 גְבוּלְךָ: נַעֲבְרָה־נָא בְּאַרְצְךָ לֹא נַעֲבֹר בְּשָׂדֶה

וּבְכָרֶם וְלֹא נִשְׁתֶּה מִי בְּאֵר דְּרֹךְ הַמִּלְכָּךְ גִּלְדָּךְ לֹא
 נִשְׁתֶּה יָמִין וּשְׂמָאוֹל עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר גְבוּלְךָ: נַעֲבֹר
 כְּעַן בְּאַרְצְךָ לֹא נַעֲבֹר בְּחֶקֶל וּבְכָרֶם וְלֹא נִשְׁתֶּה
 מִי גֹב בְּאַרְח מִלְכָּא גִזֵּל לֹא נִסְטִי לִימִינָא
 וְלִסְמָאלָא עַד דְּנַעֲבֹר תְּחוּמָּךְ: יא וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵינוּ
 אֲדוֹם לֹא תַעֲבֹר בִּי פֶן־בְּחֶרֶב אֵצֶא לְקִרְאָתְךָ:
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵינוּ אֲדוֹם לֹא תַעֲבֹר בִּי פֶן־בְּחֶרֶב אֵצֶא
 לְקִרְאָתְךָ: וְאָמַר לֵה אֲדוֹמָאָה לֹא תַעֲבֹר בְּתַחוּמֵי
 דִּילְמָא בְּדִקְטָלִין בְּחֶרֶבָא אָפֹק לְקַדְּמוֹתְךָ:
 יב וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵינוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִסְלָה נַעֲלָה
 וְאִם־מִימִיד נִשְׁתֶּה אֲנִי וּמִקְנִי וְנָתַתִּי מִכָּרֶם רַק
 אֵין־דְּבַר בְּרַגְלִי אַעֲבֹרָה: יג וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵינוּ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּמִסְלָה נַעֲלָה וְאִם־מִימִיד נִשְׁתֶּה אֲנִי
 וּמִקְנִי וְנָתַתִּי מִכָּרֶם רַק אֵין־דְּבַר בְּרַגְלִי אַעֲבֹרָה:
 וְאָמְרוּ לֵה בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַרְח כְּבִישָׁא נִסְק וְאִם
 מִייד נִשְׁתֶּה אֲנִי וּבְעִירִי וְאִיֵּהב דְּמִיֵּהוֹן לְחוּד לִית
 פִּתְגָם דְּבִיש בְּרַגְלִי אַעֲבֹר: יד וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר
 וַיֵּצֵא אֲדוֹם לְקִרְאָתוֹ כְּעַם כְּבֹד וּבְיָד חֲזָקָה:
 וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר וַיֵּצֵא אֲדוֹם לְקִרְאָתוֹ כְּעַם כְּבֹד
 וּבְיָד חֲזָקָה: וְאָמַר לֹא תַעֲבֹר וַיִּפְק אֲדוֹמָאָה
 לְקַדְּמוֹתָהּ בְּחִיל רַב וּבִידָא תְּקִיפָא: טו וַיִּמָּאן אֶל
 אֲדוֹם נָתַן אֶת־יִשְׂרָאֵל עָבֵר בְּגִבְלוֹ וַיֵּט יִשְׂרָאֵל
 מִעֲלֵיו: וַיִּמָּאן אֶל־אֲדוֹם נָתַן אֶת־יִשְׂרָאֵל עָבֵר
 בְּגִבְלוֹ וַיֵּט יִשְׂרָאֵל מִעֲלֵיו: וְסָרִיב אֲדוֹמָאָה שְׂבַק
 יַת יִשְׂרָאֵל לְמַעַבְר בְּתַחוּמָהּ וְסָטָא יִשְׂרָאֵל
 מִלּוֹתָהּ: פ

חֲמִישִׁי טו וַיִּסְעוּ מִקֹּדֶשׁ וַיָּבִיאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּל־
 הָעֵדָה הָרַח הָהָר: וַיִּסְעוּ מִקֹּדֶשׁ וַיָּבִיאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 כָּל־הָעֵדָה הָרַח הָהָר: וַיִּסְעוּ מִקֹּדֶשׁ וַיָּבִיאוּ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל כָּל כְּנִשְׁתָּא לְהוֹר טוֹרָא: טז וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֱלֹמֶשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּהוֹר הָהָר עַל־גְּבוּל אֶרֶץ־
 אֲדוֹם לֵאמֹר: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹמֶשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
 בְּהוֹר הָהָר עַל־גְּבוּל אֶרֶץ־אֲדוֹם לֵאמֹר: וְאָמַר יְיָ
 לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן בְּהוֹר טוֹרָא עַל תְּחוּם אֶרְעָא

דָּאָדוֹס לְמִימַר: כִּי יֵאָסֵף אֶהְרֹן אֶל־עַמּוּי כִּי לֹא יבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־מָרִיתֶם אֶת־פִּי לָמוֹ מְרִיבָה: יֵאָסֵף אֶהְרֹן אֶל־עַמּוּי כִּי לֹא יבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־מָרִיתֶם אֶת־פִּי לָמוֹ מְרִיבָה: יִתְכַנַּשׁ אֶהְרֹן לַעֲמֹה אָרִי לֹא יִיעוֹל לְאַרְעָא דִּי יִהְיֶיבִית לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַל דִּי סָרְכַתוֹן עַל מִימַרִי לָמִי מִצּוֹתָא: כֹּה קַח אֶת־אֶהְרֹן וְאֶת־אַלְעָזָר בְּנָו וְהַעֲלֵ אִתְּם הָרִי הַהוּא: קַח אֶת־אֶהְרֹן וְאֶת־אַלְעָזָר בְּנָו וְהַעֲלֵ אִתְּם הָרִי הַהוּא: דְּבַר יֵת אֶהְרֹן וְיֵת אַלְעָזָר בְּרַה וְתַסִּיק יִתְהוֹן לְהָר טוֹרָא: כֹּה וְהַפְשַׁט אֶת־אֶהְרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְהַלְבַּשְׁתֶּם אֶת־אַלְעָזָר בְּנָו וְאֶהְרֹן יֵאָסֵף וּמָת שָׁם: וְהַפְשַׁט אֶת־אֶהְרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְהַלְבַּשְׁתֶּם אֶת־אַלְעָזָר בְּנָו וְאֶהְרֹן יֵאָסֵף וּמָת שָׁם: וְאֶשְׁלַח יֵת אֶהְרֹן יֵת לְבוֹשׁוֹהִי וְתַלְבַּשְׁנוֹן יֵת אַלְעָזָר בְּרַה וְאֶהְרֹן יִתְכַנַּשׁ וּיְמִוֹת תַּמָּן: כֹּה וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיַּעֲלֵ אֶל־הָרִי הַהוּא לְעִינֵי כָל־הָעֵדָה: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיַּעֲלֵ אֶל־הָרִי הַהוּא לְעִינֵי כָל־הָעֵדָה: וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמַא דִּי פָקִיד יֵי וְסִלִּיקוּ לְהָר טוֹרָא לְעִינֵי כָל כְּנַשְׁתָּא: כֹּה וַיַּפְשַׁט מֹשֶׁה אֶת־אֶהְרֹן אֶת־בְּגָדָיו וַיַּלְבֹּשׁ אִתְּם אֶת־אַלְעָזָר בְּנָו וַיִּמָּת אֶהְרֹן שָׁם בְּרֹאשׁ הָהָר וַיֵּרֶד מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר מִן־הָהָר: וַיַּפְשַׁט מֹשֶׁה אֶת־אֶהְרֹן אֶת־בְּגָדָיו וַיַּלְבֹּשׁ אִתְּם אֶת־אַלְעָזָר בְּנָו וַיִּמָּת אֶהְרֹן שָׁם בְּרֹאשׁ הָהָר וַיֵּרֶד מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר מִן־הָהָר: וְאֶשְׁלַח מֹשֶׁה יֵת אֶהְרֹן יֵת לְבוֹשׁוֹהִי וְאֶלְבִּישׁ יִתְהוֹן יֵת אַלְעָזָר בְּרַה וּמִית אֶהְרֹן תַּמָּן בְּרִישׁ טוֹרָא וּנְחַת מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר מִן טוֹרָא: כֹּה וַיֵּרְאוּ כָל־הָעֵדָה כִּי גֹעַ אֶהְרֹן וַיִּכְּבוּ אֶת־אֶהְרֹן שְׁלִשִׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: וַיֵּרְאוּ כָל־הָעֵדָה כִּי גֹעַ אֶהְרֹן וַיִּכְּבוּ אֶת־אֶהְרֹן שְׁלִשִׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: ס וַחֲזוּ כָל כְּנַשְׁתָּא אָרִי מִית אֶהְרֹן וַיִּכְּבוּ יֵת אֶהְרֹן תַּלְתִּין יוֹמִין כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: א וַיִּשְׁמָע

הַכְּנַעֲנִי מִלֶּד־עֶרֶד יֹשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דְּרֹךְ הָאֲתָרִים וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁכַּח מִמֶּנּוּ שְׂבִי: וַיִּשְׁמָע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּד־עֶרֶד יֹשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דְּרֹךְ הָאֲתָרִים וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁכַּח מִמֶּנּוּ שְׂבִי: וַיִּשְׁמָע כְּנַעֲנָה מַלְכָּא דְעֶרֶד יִתְבַּ דְּרוּמָא אָרִי אֶתָּא יִשְׂרָאֵל אֵרַח מַאֲלִלְיָא וְאֵנַח קִרְבָּא בְּיִשְׂרָאֵל וַשְׂכָּא מִנָּה שְׂכָנָא: ב וַיֵּדֶר יִשְׂרָאֵל נֶדֶר לַיהוָה וַיֹּאמֶר אֲסִינָתוֹן תַּתֵּן אֶת־הָעֵם הַזֶּה בְּיָדִי וְהִחַרְמֹתִי אֶת־עֲרִיכֶם: וַיֵּדֶר יִשְׂרָאֵל נֶדֶר לַיהוָה וַיֹּאמֶר אֲסִינָתוֹן תַּתֵּן אֶת־הָעֵם הַזֶּה בְּיָדִי וְהִחַרְמֹתִי אֶת־עֲרִיכֶם: וְכִים יִשְׂרָאֵל קִים קָדָם יֵי וְאָמַר אִם מִמָּסַר תִּמָּסַר יֵת עֲמָא הַדִּין בְּיָדִי וְאֵנַמֶּר יֵת קְרוּיָהוֹן: ג וַיִּשְׁמָע יְהוָה בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֹם אִתְּהֶם וְאֶת־עֲרִיכֶם וַיִּקְרָא שְׁמֵי־הַמָּקוֹם חֶרְמָה: וַיִּשְׁמָע יְהוָה בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֹם אִתְּהֶם וְאֶת־עֲרִיכֶם וַיִּקְרָא שְׁמֵי־הַמָּקוֹם חֶרְמָה: וְכָבִיל יֵי צְלוֹתָה דְּיִשְׂרָאֵל וּמָסַר יֵת כְּנַעֲנָה וְנָמַר יִתְהוֹן וְיֵת קְרוּיָהוֹן וַיִּקְרָא שְׂמָא דְאֶתְרָא חֶרְמָה: פ -וַיִּסְעוּ מִהָר הַהוּא דְרֹךְ יַם־סוּף לִסְבָּב אֶת־אֶרֶץ אֲדוֹם וַתִּקְצַר נַפְשֵׁיהֶם בְּדֶרֶךְ: וַיִּסְעוּ מִהָר הַהוּא דְרֹךְ יַם־סוּף לִסְבָּב אֶת־אֶרֶץ אֲדוֹם וַתִּקְצַר נַפְשֵׁיהֶם בְּדֶרֶךְ: וַיִּנְטְלוּ מִהָר טוֹרָא אֵרַח יֵמָא דְסוּף לְאַקְפָּא יֵת אֶרְעָא דְאֲדוֹם וַעֲקַת נַפְשָׁא דְעֲמָא בְּאַרְחָא: ה וַיִּדְבֹּר הָעָם בְּאַלְהִים וּבְמֹשֶׁה לֵאמֹר הַעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לָמוֹת בְּמִדְבָּר כִּי אֵין לָחֶם וְאֵין מַיִם וְנַפְשָׁנוּ קָצָה בַּלָּחֶם הַקָּלָקֶל: וַיִּדְבֹּר הָעָם בְּאַלְהִים וּבְמֹשֶׁה לֵאמֹר הַעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לָמוֹת בְּמִדְבָּר כִּי אֵין לָחֶם וְאֵין מַיִם וְנַפְשָׁנוּ קָצָה בַּלָּחֶם הַקָּלָקֶל: וְאֶתְרַעַם עֲמָא בְּמִימָרָא דִּי וְעַם מֹשֶׁה נָצוּ לָמָּא אֶסְקַתְנוּנָא מִמִּצְרַיִם לָמוֹת בְּמִדְבָּרָא אָרִי לִית לָחֶם וְלִית מַיָּא וְנַפְשָׁנָא עָקַת בְּמִנָּא הַדִּין דְּמִיכְלָה קָלִיל: וַיִּשְׁלַח יְהוָה בָּעָם אֶת הַנְּחֻשִׁים הַשֹּׂרְפִים

וַיִּנְשְׁכוּ אֶת־הָעַם וַיָּמָת עַם־רַב מִיִּשְׂרָאֵל:
וַיִּשְׁלַח יְהוָה בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשֶּׂרָפִים וַיִּנְשְׁכוּ
אֶת־הָעַם וַיָּמָת עַם־רַב מִיִּשְׂרָאֵל: וַגִּרִי יִי בַעֲמָא
יֵת חוּיִן קָלָן וַנִּכְתִּיו יֵת עֲמָא וַמִּית עִם סָגִי
מִיִּשְׂרָאֵל: וַיִּבְאֹה הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חֲטֵאֵנוּ
כִּי־דִבְרָנוּ בַיהוָה וּבָךְ הַתְּפַלֵּל אֶל־יְהוָה וַיִּסַּר
מַעֲלֵינוּ אֶת־הַנְּחָשׁ וַיִּתְּפַלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם:
וַיִּבְאֹה הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חֲטֵאֵנוּ כִּי־דִבְרָנוּ
בַיהוָה וּבָךְ הַתְּפַלֵּל אֶל־יְהוָה וַיִּסַּר מַעֲלֵינוּ אֶת־
הַנְּחָשׁ וַיִּתְּפַלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם: וְאַתָּא עֲמָא
לְמֹשֶׁה וַאֲמָרוּ חֲבָנָא אֲרִי אֲתַרְעֻמָּנָא קָדָם יִי וְעַמָּךְ
נִצְיָנָא צִלִי קָדָם יִי וַנְּעַדִי מִנָּנָא יֵת חוּיָא וְצִלִי
מֹשֶׁה עַל עֲמָא: ה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲשֵׂה
לָךְ שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל־נֶסֶם וְהָיָה כָּל־הַנִּשְׁוֹד
וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ
שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל־נֶסֶם וְהָיָה כָּל־הַנִּשְׁוֹד וְרָאָה
אֹתוֹ וְחָי: וַאֲמַר יִי לְמֹשֶׁה עֲבַד לָךְ קָלִיא וְשׁוּי
יָתָה עַל אֵת וְהִיא כָּל דִּיתְנִכִית וַיַּחֲזִי יָתָה וַיִּתְקַסֵּם:
ט וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחֲשׁ נִחָשֶׁת וַיִּשְׁמְחוּ עַל־הֵנָּם
וְהָיָה אִם־נִשְׁוֹד הַנְּחָשׁ אֶת־אִישׁ וְהָבִיט אֶל־נַחֲשׁ
הַנְּחָשֶׁת וְחָי: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחֲשׁ נִחָשֶׁת וַיִּשְׁמְחוּ
עַל־הֵנָּם וְהָיָה אִם־נִשְׁוֹד הַנְּחָשׁ אֶת־אִישׁ וְהָבִיט
אֶל־נַחֲשׁ הַנְּחָשֶׁת וְחָי: וַעֲבַד מֹשֶׁה חוּיָא דְנַחֲשָׁא
וְשׁוּיָה עַל אֵת וְהָיָה כֹּד נִכִית חוּיָא יֵת גִּבְרָא
וּמִסְתַּפֵּל לְחוּיָא דְנַחֲשָׁא וּמִתְקַסֵּם: י וַיִּסְעוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּאַבְתָּ: וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ
בְּאַבְתָּ: וַנִּטְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂרוּ בְּאַבְתָּ: יא וַיִּסְעוּ
מֵאַבְתָּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֵבְרִים בְּמִדְבָּר אֲשֶׁר
עַל־פְּנֵי מִזְרָח הַשָּׁמֶשׁ: וַיִּסְעוּ מֵאַבְתָּ
וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֵבְרִים בְּמִדְבָּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִזְרָח
הַשָּׁמֶשׁ: וַנִּטְלוּ מֵאַבְתָּ וַיִּשְׂרוּ בְּמִגִּזָּת
עֲבָרָא בְּמִדְבָּרָא דִּי עַל אֶפֶי מִזְרָח הַשָּׁמֶשׁ
שֶׁמֶשׁ: יב מִשָּׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנַחַל זָרַד: מִשָּׁם
נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנַחַל זָרַד: מִתַּמָּן נִטְלוּ וַיִּשְׂרוּ בְּנַחַל־

זָרַד: יג מִשָּׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ מִעֵבֶר אֲרָנוֹן אֲשֶׁר
בְּמִדְבָּר הַיָּצָא מִגִּבְל הָאֲמָרִי כִי אֲרָנוֹן גִּבְלוֹ
מוֹאָב בֵּין מִזְרָח וּבֵין הָאֲמָרִי: מִשָּׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ
מִעֵבֶר אֲרָנוֹן אֲשֶׁר בְּמִדְבָּר הַיָּצָא מִגִּבְל הָאֲמָרִי כִי
אֲרָנוֹן גִּבְלוֹ מִזְרָח בֵּין מִזְרָח וּבֵין הָאֲמָרִי: מִתַּמָּן
נִטְלוּ וַיִּשְׂרוּ מִעֵבֶר אֲרָנוֹן דִּי בְּמִדְבָּרָא דְנָפֶק
מִתַּחוּם אֲמִירָאָה אֲרִי אֲרָנוֹן תַּחוּם מִזְרָח בֵּין
מִזְרָח וּבֵין אֲמִירָאָה: יד עַל־כֵּן יֹאמַר בְּסִפְר
מִלְחָמֹת יְהוָה אֶת־יְהוָה בְּסוּפָהּ וְאֶת־הַנְּחָלִים
אֲרָנוֹן: עַל־כֵּן יֹאמַר בְּסִפְר מִלְחָמֹת יְהוָה אֶת־יְהוָה
בְּסוּפָהּ וְאֶת־הַנְּחָלִים אֲרָנוֹן: עַל כֵּן יִתְאַמֵּר
בְּסִפְרָא קִרְבִּין דְּעֵבֶד יִי עַל יָמָא דְסוּפָהּ וּגִבְרִין
דְּעַל נַחֲלֵי אֲרָנוֹן: טו וְאַשֶּׁר הַנְּחָלִים אֲשֶׁר נָטָה
לְשִׁבְתָּ עָר וְנִשְׁעָן לְגִבְלוֹ מִזְרָח: וְאַשֶּׁר הַנְּחָלִים
אֲשֶׁר נָטָה לְשִׁבְתָּ עָר וְנִשְׁעָן לְגִבְלוֹ מִזְרָח: וְשִׁפּוּד
נַחֲלִיא דְּמִדְבָּרִין לְקַבֵּל לַחֲיָת וּמִסְתַּמִּיךְ לַתַּחוּם
מִזְרָח: טז וּמִשָּׁם בְּאַרְהָ הוּא הַבְּאֵר אֲשֶׁר אָמַר
יְהוָה לְמֹשֶׁה אִסְףְּ אֶת־הָעָם וְאַתָּנָה לָהֶם מַיִם:
וּמִשָּׁם בְּאַרְהָ הוּא הַבְּאֵר אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לְמֹשֶׁה
אִסְףְּ אֶת־הָעָם וְאַתָּנָה לָהֶם מַיִם: וּמִתַּמָּן
אֲתִיְהִיבֵת לַהוֹן בִּירָא הִיא בִּירָא דִּי אָמַר יִי
לְמֹשֶׁה כְּנוּשׁ יֵת עֲמָא וְאִיְהִב לַהוֹן מַיָּא: ס ז אֲזַ
יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלֵי בָאָר
עֲנִי־לָהּ: אֲזַ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלֵי
בָאָר עֲנִי־לָהּ: כָּכָן שִׁבַּח יִשְׂרָאֵל יֵת וַיִּשְׁבַּחַתָּא
הָדָא סָקִי בִירָא שִׁבְחוּ לָהּ: יז בָּאָר חֲפְרוּהָ שְׁרִים
כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בְּמַחֲקָא בְּמִשְׁעָנָתָם וּמִמִּדְבָּר
מִתַּנְּה: בָּאָר חֲפְרוּהָ שְׁרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם
בְּמַחֲקָא בְּמִשְׁעָנָתָם וּמִמִּדְבָּר מִתַּנְּה: בִּירָא
דְּחֲפְרוּהָ רַבְּרָבִיא כְּרוּהָ רִישֵׁי עֲמָא סִפְרִיא
בְּחִטְרִיהוֹן וּמִמִּדְבָּרָא אֲתִיְהִיבֵת לַהוֹן:
יח וּמִמִּתַּנְּה נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל בְּמֹת: וּמִמִּתַּנְּה
נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל בְּמֹת: וּמִדְּאֲתִיְהִיבֵת לַהוֹן
נַחֲתָא עֲמַהוֹן לְנַחֲלִיא וּמִנַּחֲלִיא סְלָקָא עֲמַהוֹן

לְרַמְתָּ: כּוּמְכֹמוֹת הִנֵּיא אֲשֶׁר בְּשָׂדֶה מוֹאֵב
רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְנִשְׁקָפָה עַל־פְּנֵי הַיְּשִׁימוֹן:
וּמְכֹמוֹת הִנֵּיא אֲשֶׁר בְּשָׂדֶה מוֹאֵב רֹאשׁ הַפִּסְגָּה
וְנִשְׁקָפָה עַל־פְּנֵי הַיְּשִׁימוֹן: וּמִרְמַתָּ לַחִילִיָּא דִּי
בְּחֻקְלֵי מוֹאֵב רִישׁ רְמַתָּא וּמִסְתַּכְיָא עַל אִפִּי בֵּית
יְשִׁימוֹן: פ

וישראל בכל־ערי האמרי בחשבון ובכל־בנותיה:
 וכבש ישראל ית כל קרניא האלין ויתב ישראל
 בכל קרני אמורא בחשבון ובכל פפרנהא: כו כי
 חשבון עיר סיחן מלך האמרי הוא והוא נלחם
 במלך מואב הראשון ויקח את־כל־ארצו מידו
 עד־ארנן: כי חשבון עיר סיחן מלך האמרי הוא
 והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את־כל
 ארצו מידו עד־ארנן: ארי חשבון קרתא דסיחון
 מלכא דאמוראא היא והוא אגח קרבא במלכא
 דמואב קדמאא ונסיב ית כל ארעה מידה עד
 ארנן: כז על־כן ואמרו המשלים באו חשבון
 תבנה ותפונן עיר סיחון: על־כן ואמרו המשלים
 באו חשבון תבנה ותפונן עיר סיחון: על כן
 יימרון מתליא עולו לחשבון תתבני ותשתכלל
 קרתא דסיחון: כח בראש יצאה מחשבון להכה
 מקרית סיחן אכלה ער מואב בעלי במות
 ארנן: בראש יצאה מחשבון להכה מקרית סיחן
 אכלה ער מואב בעלי במות ארנן: ארי קידום
 תקיף כאשא נפק מחשבון עברי קרבא
 כשלהוביתא מקרתא דסיחון קטילו עמא דשרו
 בלחית מואב כומריא דפלחין בית דחלא רמתא
 דארנן: כט אוילך מואב אבדת עם־כמוש נתן
 בגיו פליטם ובנתיו בשבית למלך אמרי סיחון:
 אוילך מואב אבדת עם־כמוש נתן בגיו פליטם
 ובנתיו בשבית למלך אמרי סיחון: יז לכון
 מואבאי אבדתון עמא דפלחין לכמוש מסר
 בנותי צירין ובנתה בשביא למלכא דאמוראא
 סיחון: לו ויגרם אבד חשבון עד־דיבן ונשים
 עד־נפח אשר עד־מידבא: ויגרם אבד חשבון
 עד־דיבן ונשים עד־נפח אשר עד־מידבא: ומלכו
 פסקת מחשבון עדא שולטן מדיבון וצדיאו עד
 נפח דסמיד עד מידבא: לא וישב ישראל בארץ
 האמרי: וישב ישראל בארץ האמרי: ויתב
 ישראל בארעא אמוראא: לב וישלח משה לרגל

וְאֶת־אַרְצוֹ וְעִשִׂיתָ לוֹ כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ
הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבֹּן: וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה
לֹא תִדְחַל מִגֹּה אֲרִי בִידֶךָ מִסְרִית יְתֵה וְיֵת כָּל
עֲמָה וְיֵת אֶרְעָה וְתַעֲבֹד לָהּ כִּמָּא דִּי עֲבָדְתָּ
לְסִיחֹן מֶלֶכָא דְאַמּוֹרָא דִּי יִתְב בְּחֶשְׁבֹּן:
וַיָּכּוּ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ עַד־בִּלְתִּי
הַשְׁאִיר־לוֹ שְׂרִיד וַיִּירָשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ: וַיָּכּוּ אֹתוֹ
וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ עַד־בִּלְתִּי הַשְׁאִיר־לוֹ
שְׂרִיד וַיִּירָשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ: וּמָחוּ יְתֵה וְיֵת בְּנוֹהֵי
וְיֵת כָּל עֲמָה עַד דְּלֹא אֲשַׁתָּאֵר לָהּ מִשׁוּיב
וַיִּרְיֵתוּ יֵת אֶרְעָה: «וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ
בְּעֶרְבוֹת מוֹאָב מַעֲבַר לִירְדֵן יַרְחוֹ: וַיִּסְעוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּעֶרְבוֹת מוֹאָב מַעֲבַר לִירְדֵן יַרְחוֹ:
וַיִּטְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂרוּ בְּמִשְׁרָא דְּמוֹאָב
מַעֲבָרָא לִירְדֵּנָא דִּירְחוֹ: ס ס ס

פ"ז פסוקים, למידב"א סימן.

אֶת־יַעֲזֹר וַיִּלְכְּדוּ בְּנֵתֶיהָ כְּתִיב וַיִּירֶשׁ קְרִי וַיִּירֶשׁ
אֶת־הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר־שָׁם: וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְרַגֵּל אֶת־
יַעֲזֹר וַיִּלְכְּדוּ בְּנֵתֶיהָ וַיִּירֶשׁ אֶת־הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר־שָׁם:
וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְאַלְלָא יֵת יַעֲזֹר וַיִּכְבְּשׁוּ בְּפִרְנָהָא
וְתִרְיָד יֵת אַמּוֹרָאָה דִּי תַמָּן: וַיִּפְּגּוּ וַיַּעֲלוּ דֶרֶךְ
הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עֹוג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן לִקְרָאתָם הוּא
וְכָל־עַמּוֹ לְמַלְחָמָה אֲדַרְעִי: וַיִּפְּגּוּ וַיַּעֲלוּ דֶרֶךְ
הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עֹוג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן לִקְרָאתָם הוּא וְכָל־
עַמּוֹ לְמַלְחָמָה אֲדַרְעִי: וְאֶת־פְּגִיאוֹ וְסִלְקִיו לְאַרְח
מִתַּנָּן וַיִּנְפֹּק עֹוג מֶלֶכָא דְּמִתַּנָּן לְקַדְּמוֹתָהוֹן הוּא
וְכָל עֲמָה לְאַגָּחָא קִרְבָּא לְאַדְרַעִי:
מִפְסִיר לֹד וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי־מֹשֶׁה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ
כִּי בִידֶךָ נִתְּתִי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־אַרְצוֹ
וְעִשִׂיתָ לוֹ כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבֹּן: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי־מֹשֶׁה
אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ כִּי בִידֶךָ נִתְּתִי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ

הפטרה לפרשת חוקת בשופטים פרק יא

יֹא «וַיִּפְתָּח הַגִּלְעָדִי הַיָּה גִבּוֹר חֵיל וְהוּא בֶן־אִשָּׁה זִוְגָה וַיֻּלְּד גִּלְעָד אֶת־יִפְתָּח: כְּוַתְּלָד
אֶשֶׁת־גִּלְעָד לוֹ בָּנִים וַיַּגְדִּלוּ בְּנֵי־הָאִשָּׁה וַיִּגְרָשׁוּ אֶת־יִפְתָּח וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־תִנְחַל בְּבֵית־אֲבוֹנֵינוּ כִּי
בֶן־אִשָּׁה אַחֲרֵת אַתָּה: וַיִּכְרַח יִפְתָּח מִפָּנָי אֲחִיו וַיֵּשֶׁב בְּאַרְץ טוֹב וַיִּתְּלַקְטוּ אֱלֹהֵי־יִפְתָּח אֲנָשִׁים
רִילִים וַיֵּצֵאוּ עִמּוֹ: וַיְהִי מִיָּמִים וַיִּלְחֲמוּ בְּנֵי־עַמּוֹן עִם־יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־נִלְחֲמוּ בְּנֵי־עַמּוֹן
עִם־יִשְׂרָאֵל וַיִּלְכּוּ זִקְנֵי גִלְעָד לִקְחַת אֶת־יִפְתָּח מֵאַרְץ טוֹב: וַיֹּאמְרוּ לְיִפְתָּח לָכֵה וְהָיִיתָ לָּנוּ
לְקַצִּין וְנִלְחַמָּה בְּבָנֵי עַמּוֹן: וַיֹּאמֶר יִפְתָּח לְזִקְנֵי גִלְעָד הֲלֹא אַתֶּם שְׂנֵאתֶם אוֹתִי וְתִגְרָשׁוּנִי מִבֵּית
אָבִי וּמִדֹּעַ בָּאתֶם אֵלַי עֲתָה כַּאֲשֶׁר צָר לָכֶם: וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי גִלְעָד אֱלֹהֵי־יִפְתָּח לָכֵן עֲתָה שְׂבִנוּ
אֵלָיִךְ וְהִלַּכְתָּ עִמָּנוּ וְנִלְחַמְתָּ בְּבָנֵי עַמּוֹן וְהָיִיתָ לָּנוּ לְרֹאשׁ לְכָל יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֱלֹהֵי־זִקְנֵי
גִלְעָד אִם־מְשִׁיבִים אַתֶּם אוֹתִי לְהִלָּחֵם בְּבָנֵי עַמּוֹן וְנָתַן יְהוָה אוֹתָם לִפְנֵי אֲנֹכִי אֲהִיָּה לָכֶם לְרֹאשׁ:
וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי־גִלְעָד אֱלֹהֵי־יִפְתָּח יְהוָה יְהִי שְׁמֹעַ בְּיַעֲוִתֵּינוּ אִם־לֹא כְּדִבְרְךָ כֵּן נַעֲשֶׂה: «וַיִּלְךָ יִפְתָּח
עִם־זִקְנֵי גִלְעָד וַיִּשְׁמִימוּ הָעָם אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ וַיִּלְקְצִין וַיִּדְבֹּר יִפְתָּח אֶת־כָּל־דְּבָרָיו לִפְנֵי יְהוָה
בְּמִצְפֶּה: וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן לֵאמֹר מֹהֲלִי וְלָךְ כִּי־בָאתָ אֵלַי לְהִלָּחֵם
בְּאַרְצִי: וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן אֶל־מַלְאָכָיו יִפְתָּח כִּי־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אַרְצִי בְּעֻלוֹתוֹ מִמִּצְרַיִם
מֵאַרְגָּוֹן וְעַד־חֵיבֶקַע וְעַד־חִירְדֹן וְעֲתָה הִשְׁיֵבָה אֶתְּהֵן בְּשָׁלוֹם: וַיַּיִסֹּף עוֹד יִפְתָּח וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים

אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי עֻמּוֹן: ^ט וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר יִפְתָּח לֹא־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אַרְצָן מוֹאָב וְאֶת־אַרְצָן בְּנֵי עֻמּוֹן: ^י כִּי בָעֻלּוֹתֶם מִמִּצְרַיִם וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר עַד־יַם־סוּף וַיָּבֹא קִדְשָׁה: ^{יא} וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים | אֶל־מֶלֶךְ אֲדוֹם לֵאמֹר אֶעֱבְרָה־נָּא בְּאַרְצְךָ וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ אֲדוֹם וְגַם אֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח וְלֹא אָבָה וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשׁ: ^{יב} וַיֵּלֶךְ בְּמִדְבָּר וַיָּסֹב אֶת־אַרְצָן אֲדוֹם וְאֶת־אַרְצָן מוֹאָב וַיָּבֹא מִמּוֹזֶר־שֹׁמֶשׁ לְאַרְצָן מוֹאָב וַיַּחֲנוּן בְּעֵבֶר אֲרָנוֹן וְלֹא־בָאוּ בְּגִבּוֹל מוֹאָב כִּי אֲרָנוֹן גִּבּוֹל מוֹאָב: ^{יג} וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל־סִיחֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי מֶלֶךְ חֲשֹׁבוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ יִשְׂרָאֵל נִעְבְּרָה־נָּא בְּאַרְצְךָ עַד־מִקּוֹמִי: ^{יד} וְלֹא־הֶאֱמִין סִיחֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגִבּוֹלוֹ וַיֹּאסֶף סִיחֹן אֶת־כָּל־עַמּוֹ וַיַּחֲנוּ בְּיַהֲצֵה וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל: ^{טו} וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־סִיחֹן וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיִּכּוּם וַיִּירֶשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־אַרְצָן הָאֱמֹרִי וַיֵּשֶׁב הָאָרֶץ הַהִיא: ^{טז} וַיִּירָשׁוּ אֶת כָּל־גִּבּוֹל הָאֱמֹרִי מֵאֲרָנוֹן וְעַד־הַיַּבֶּק וּמִן־הַמִּדְבָּר וְעַד־הַיַּרְדֵּן: ^{יז} וַעֲתָה יְהוָה | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוֹרִישׁ אֶת־הָאֱמֹרִי מִפְּנֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּירָשְׁנוּ: ^{יח} הֲלֹא אַתָּה אֲשֶׁר יוֹרִישְׁךָ כְּמוֹשׁ אֱלֹתֶיךָ אוֹתָם תִּירֶשׁ וְאַתָּה כָּל־אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵינוּ אוֹתָם נִירֶשׁ: ^{יט} וַעֲתָה הַטּוֹב טוֹב אַתָּה מִכָּל בְּיָצֵא מֶלֶךְ מוֹאָב הַרּוֹב רַב עַם־יִשְׂרָאֵל אִם־נִלָּחֶם נִלָּחֶם בָּם: ^כ בַּשָּׁבַת יִשְׂרָאֵל בַּחֲשֹׁבוֹן וּבְכַנּוֹתִיָּה וּבְעֶרְעוֹר וּבְכַנּוֹתִיָּה וּבְכָל־הָעָרִים אֲשֶׁר עַל־יַדִּי אֲרָנוֹן שָׁלַשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וּמִדּוֹעַ לֹא־הִצַּלְתֶּם בָּעֵת הַהִיא: ^{כא} וְאַנְכִּי לֹא־חָטַאתִי לָךְ וְאַתָּה עָשִׂיתָ אֵתִי רָעָה לְהִלָּחֶם בִּי וְשָׁפַט יְהוָה הַשֹּׁפֵט הַיּוֹם בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין בְּנֵי עֻמּוֹן: ^{כב} וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ בְּנֵי עֻמּוֹן אֶל־דִּבְרֵי יִפְתָּח אֲשֶׁר שָׁלַח אֵלָיו: ^{כג} וַתְּהִי עַל־יִפְתָּח רוּחַ יְהוָה וַיַּעֲבֹר אֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־מִנְשָׁה וַיַּעֲבֹר אֶת־מִצְפֶּה גִלְעָד וּמִמִּצְפֶּה גִלְעָד עֹבֵר בְּנֵי עֻמּוֹן: ^{כד} וַיֵּדֶר יִפְתָּח גֶּדֶר לַיהוָה וַיֹּאמֶר אִם־נָתַן תִּתֵּן אֶת־בְּנֵי עֻמּוֹן בְּיָדִי: ^{כה} וַתְּהִי הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יֵצֵא מִדֹּלְתִי בֵיתִי לְקִרְאָתִי בְּשׁוֹבִי בְּשָׁלוֹם מִבְּנֵי עֻמּוֹן וַתְּהִי לַיהוָה וְהַעֲלִיתִיהָ עוֹלָה: ^{כו} וַיַּעֲבֹר יִפְתָּח אֶל־בְּנֵי עֻמּוֹן לְהִלָּחֶם בָּם וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדוֹ: ^{כז} וַיִּכּוּם מִעֲרוֹעַר וְעַד־בֶּאֱדָן מִנֵּי עֲשָׂרִים עֵיר וְעַד אָבֶל כְּרָמִים מִכָּה גְדוֹלָה מְאֹד וַיִּכְנְעוּ בְּנֵי עֻמּוֹן מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

<<< המשך מעמוד 17

ביחידות נוספת, מסוף חודש תשרי תשל"ז, ענה הרבי לחסיד שהתלונן בכאב על כך שהוא נגוע בישות ו'מחזיק מעצמו':

"הרי 'מתוך שלא לשמה בא לשמה'. אכן, תחזיק מעצמך... ומצד זה - תשב ותלמד יותר, תהדר יותר במצוות ותשפיע יותר על הסביבה..."

(מבוסס על שיחת שבת פרשת בחוקתי תשל"ג)

ראשון הדבר תמוה: מדוע לא נאמר תחילה 'לעולם יעסוק אדם בתורה לשמה, ואם אינו יכול - יעסוק שלא לשמה'!?"

כאן חייך הרבי והמשיך: "אלא, שמסתבר כנראה שדרך רוב העולם היא שמתחילים דווקא מ'שלא לשמה'..."

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	120 ד' לפי הזריחה	72 ד' לפי הזריחה							
ו' ד' בתמוז	2.56	4.07	4.35	5.42	9.06	12.42	13.18	19.49.4	20.17
ש"ק, ה' בתמוז	2.57	4.07	4.35	5.43	9.07	12.42	13.18	19.49.6	20.18
א', ו' בתמוז	2.57	4.07	4.35	5.43	9.07	12.43	13.18	19.49.8	20.18
ב', ז' בתמוז	2.57	4.08	4.35	5.43	9.07	12.43	13.18	19.50.0	20.18
ג', ח' בתמוז	2.57	4.08	4.35	5.43	9.07	12.43	13.19	19.50.2	20.18
ד', ט' בתמוז	2.58	4.08	4.36	5.44	9.08	12.43	13.19	19.50.3	20.18
ה', י' בתמוז	2.58	4.09	4.36	5.44	9.08	12.43	13.19	19.50.5	20.18
ו' י"א בתמוז	2.58	4.09	4.36	5.44	9.08	12.44	13.19	19.50.6	20.18

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות

לוח ללימוד הרמב"ם ד' בתמוז ה'תשפ"ו – י"א בתמוז ה'תשכ"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ד' בתמוז	הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ה-ז.	הל' שבת פרק כט.	מל"ת קמא. קמב. קמג.
ש"ק	ה' בתמוז	פרק ח-י.	פרק ל.	מ"ע קיט.
א'	ו' בתמוז	פרק יא. הלכות בכורים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הל' עירובין.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קלא. קכה.
ב'	ז' בתמוז	פרק ג-ה.	פרק ב.	מל"ת קמט [קפאח: קמח]. מ"ע קלב.
ג'	ח' בתמוז	פרק ו-ח.	פרק ג.	מ"ע קלג. קמג. קמד.
ד'	ט' בתמוז	פרק ט-יא.	פרק ד.	מ"ע פ. פא.
ה'	י' בתמוז	פרק יב. הלכות שמיטה ויובל.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ה.	מ"ע פב. קלה. מל"ת רכ. רכא. רכב.
ו'	י"א בתמוז	פרק ג-ה.	פרק ו.	מל"ת רכג. מ"ע קלד. קמא. מל"ת רל. רלא.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
חוקת	19:13	20:30	19:29	20:33	19:21	20:34	19:28	20:30
בלק	19:14	20:31	19:30	20:34	19:22	20:35	19:29	20:31

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעי'** ע"ה **דייטש**